N. BREBAN își amintește:

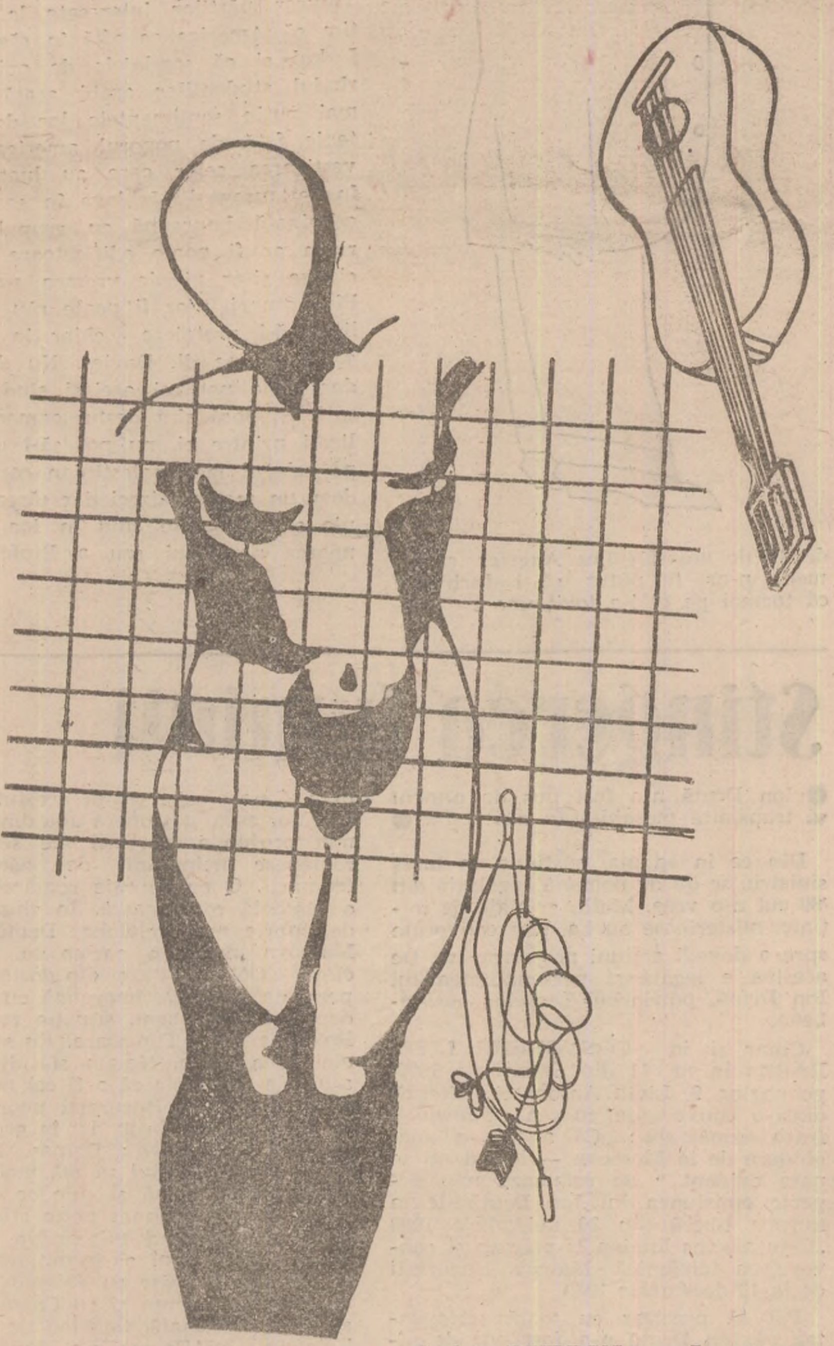
„MI-AM DAT DEMISIA DIN C.C. DE LA PARIS, ÎN AUGUST 1971"

pag. 8-9

CONVORBIRI LITERARE

FONDAT 1867 DE „JUNIMEA"

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor din România serie nouă nr. 5 (1294) februarie 1991



Codrin BURDUJA — La piovre

TRĂDAREA INTELECTUALILOR ?

de Nicolae IONEL pag. 12

Jurnalul lui Carol al II-lea

(p. 16)

Luca PIȚU pag. 6

Sentimentul urii de sine la români

Noi și lumea lui Caragiale

de Gabriel ANDREESCU pag. 13

TESTAMENTUL DIN MORGĂ

Remus RADINA pag. 11

Domnul Brucan face valuri

Domnul Brucan obișnuiește să apară din cînd în cînd la televiziune. Nici prea des, nici prea rar. Și de fiecare dată la cerere. Are de transmis națiunii gînduri ce nu suferă amînare, așa că solicită spațiu de emisie, pe care televiziunea i-l oferă cu promptitudine. De obicei, intervențiile domniei sale au loc în momente critice pentru putere. Atunci îi explică el acestui „neam de proști" cum se pun problemele într-o societate democratică. Degajarea cu care vorbește, aerul oarecum nepărtinitor, formulările categorice fac impresie. Neavînd o funcție limpede în cadrul mecanismului puterii, domnul Brucan poate trece drept un observator imparțial al vieții noastre politice și nu e de mirare că omul de pe stradă e înclinat să-i acorde credit. Criticile formulate de domnul profesor la adresa factorilor de putere au darul de a tempera nemulțumirea simplului cetățean, care poate dormi liniștit cîtă vreme un avizat cunoscător al realităților din vîrful piramidei ia atitudine în locu-i. E și acesta un mod de a dezamorsa încărcăturile pe cale să facă explozie și nu cred că sîntem departe de adevăr dacă vedem în domnul Brucan un mare expert în deminări. Examinarea mai atentă a incendiarelor sale declarații furnizează însă destule surprize. Căci domnul Brucan e pe cît de ferm, pe atît de ambiguu. El arată cu

(continuare în pag. 2)

Al. DOBRESCU

STINGEREA LUMINII

de Paul MIRON pag. 2

umor ?

Vreau război !

Da, da, ați citit bine : Vreau război, tot așa cum Mache Răzăchescu (de-i mai zicea și Crăcănel) dorea scandal ! Paradoxal, acest război ar prezenta oarece avantaje, atît de vizibile, încît încep să înțeleg de ce națiuni serioase, puse pe căpătuială, s-au aruncat în luptele din golf, luîndu-ne-o iarăși înainte !... Pînă să intrăm noi în Europa, iată că America, Anglia și Franța au și intrat în Asia ! Și doar n-o făceau ele așa, de florile *mango*-ului ; vezi bine că de-aici iese și-un oarece profit !...

Cum ne-ar ajuta pe noi, din punct de vedere economic, un atac de felul celui cu care Alah i-a blagoslovit pe oamenii lui Hussein ? Simplu : în primul rînd am doborî cîteva avioane și am scoate ceva marafeți din vînzarea pieselor (fiind știut că la o industrie ca a noastră, orice piesuță din alte țări prinde bine) : apoi, am lua cîteva sute de prizonieri și i-am da familiilor (sau armatelor lor) numai pe valută ; să nu uităm că prin bombardarea buncărelor și a reședințelor unor politicieni de-ai noștri, am avea șansa să scăpăm de ei în mod civilizat, fără să ne mai încărcăm conștiința cu crime, lesmajesteuri și tentative de omor ; buzunărindu-i pe cei căzuți la datorie (de-ai lor, evident), am aduna ceva marfă și „verzale“, cu care am putea pune pe roate o consignație particulară — de care, după cum vedeți, ducem lipsă ; am scăpa de-o parte din băștinașele... rele de muscă, care s-ar căsători cu militarii străini aflați în convalescență (ducîndu-se cu ei, ar micșora procentul de răspîndire a SIDEI pe teritoriul patriei noastre) ; în fine, cu ocazia războiului de-aici am face un benefic schimb de experiență cu militarii din țări avansate, schimbul prinzîndu-ne bine la viitoarea revoluție, cînd, în fine, se va ști cu precizie cine a tras și începînd cu care oră, a cărei zile...

Sigur, multora soluția mea de redresare economică s-ar putea să li se pară cinică, inumană, egoistă. o soluție lipsită de umanismul socialist în care ne-am (de)format de atîtea decenii încoace. Ei bine, nu ! Nu am exclus din calcul, factorul sentimental, milostiv, altruist, grija de aproape, etc. Cum de reușesc eu să împac capra (vecinului) cu varza (aborigenului) ? Pesemne printr-un mod genial de-a pune strategia militară în slujba omului, conferind ideii de RĂZBOI o față umană. Iar secretul uluiește pur și simplu prin simplitate : vom întinde peste țara noastră o copertină uriașă, pe care vom amplasa clădiri, militari, armament... din cauciuc, butaforie și tablă de doi bani.

Spre această Românie trucată deja ne îndreptăm, cu pași uriași. Ceea ce mă face să mă îndoiesc, uneori, de originalitatea ideii mele...

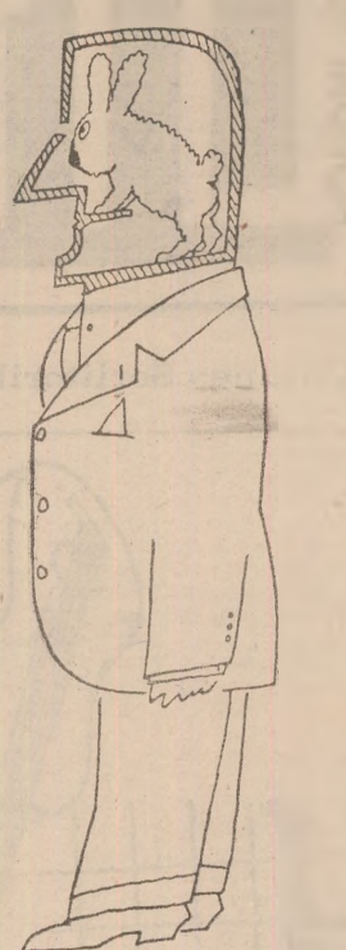
Bogdan ULMU



Codrin BURDUJA — X

Războiul din Golf s-a mutat în CentrulCivic Iași

Richard Davies este producător de filme documentare. El lucrează pentru organizația World Vision de vreo cinsprezece ani. Este o organizație de caritate, care se ocupă mai ales de copii orfani. El personal a făcut zeci de filme pe acest subiect. Îl interesează mai ales să se vadă progresul atunci cînd revine în același orfelinat după un timp oarecare. E sigur că occidentalii vor ajuta copiii români după ce vor vedea filmele lui. În România vine a doua oară. E un om liniștit, pașnic, un american



de 42 de ani din Los Angeles, și nimeni n-ar fi putut să-și închipuie că tocmai pe el l-a lovit una ca asta.

În noaptea de 26 ianuarie a coborît din hotelul Moldova — Centrul Civic Iași să-și ia radioul din mașină A auzit oameni alergînd în spatele lui. Nu s-a întors, deși păreau destul de furioși după voce. Era sigur că nu cu el au ce au. Cu toate acestea oamenii aceia l-au aruncat la pămînt și l-au călcat în picioare de mai multe ori, provocîndu-i fractură de piramidă nazală cu înfundare. fractură cominutivă de rotulă mai multe fisuri costale și multiple echimoze și escoriații Păreau să fie vreo zece, nu le-a văzut fețele. După forță nu erau beți Nu s-au oprit să-l bată deși el a strigat că nu e român. Nu i-au umblat deloc prin buzunare. deși avea dolari USA Cînd s-au plictisit, au plecat pur și simplu.

„Păreau atît de furioși după voce. Nu știu ce se întîmplă cu oamenii“, spune Davies, și adaugă „Asta se poate întîmpla și în America. Se întîmplă peste tot“.

A doua zi dimineața la ora 11,00 (12 ore după incident) poliția nu ajunsese încă la victimă. furnizînd prefectului explicația cu totul superficială că dl. Davies a nimerit din greșeală între două bande de golani. Știută fiind aversiunea bandelor de golani față de dolarii americani și totala lor neînțelegere a limbii engleze, explicația ar fi perfectă doar pentru surdomuți.

Reamintim poliției că este de datoria ei să protejeze pe cetățenii altor țări care vin în România cu ajutoare, și deasemenea ar cam fi de datoria lor să protejeze măcar Centrul Civic al orașului. Recomandăm și d-lui prefect ocupat în ultima vreme mai mult cu mașinații politice de doi bani, nedemne de un conferențiar universitar această problemă ceva mai însemnată decît cele pe care le sesizează dl. Doru Nechifor. Tuturor părților interesate le amintim că America se află în război cu Irakul și că sondajele de opinie în rîndul studenților arabi arată orice, mai puțin sentimentele lor de prietenie față de poporul american. Investigarea celor care au luat masa în restaurantul Moldova în seara incriminată împreună cu grupul american ar fi poate edificatoare dacă cineva și-ar pierde vremea s-o facă. Pînă atunci, n-ar fi poate rău ca poliția să-l protejeze chiar în cadrul spitalului pe dl. Davies. Nu de alta, dar acolo pot roi aceiași studenți arabi. Și dacă sînt destui oameni civilizați printre ei, nu pot să-l uit nici pe colegul meu palestinian care avea doar un metru șaizeci dar sărea strașnic cu picioarele cînd în joc era onoarea neamului sau a Profetului.

(T. I.)

Domnul Brucan face valuri

(urmare din pag. 1)

degetul gafele puterii, dar în același timp ne asigură că nu există alternativă. Cu alte cuvinte, puterea suferă de toate păcatele, însă e singura de la care putem spera ceva la ora actuală. Prin toamnă, se arăta convins că trebuie să cadă niște capete de sus, neuitînd să ne avertizeze că nu avem altele capabile să le preia atribuțiile. Oricît de spectaculoase, ieșirile în public ale domnului Brucan nu urmăresc decît să protejeze situația existentă. Cu aerul că sînt în slujba adevărului, ele slujesc în realitate puterea, de neînlocuit — ni se spune — dacă nu vrem să cădem pradă haosului. Rău cu rău, dar și mai rău fără rău !

Probabil că însuși domnul Brucan va fi resimțit imperfecțiunea acestor diversiuni psihologice, din moment ce s-a decis să le perfecționeze. În seara de 28 ianuarie, am putut admira versiunea îmbunătățită a intervențiilor distinsului politolog. Nouă e nominalizarea instituțiilor și a persoanelor criticate : președintele, Procuratura generală, cadre militare superioare. Nouă e și conduita celor criticați pe față. Aceștia s-au grăbit să conteste îndreptățirea acuzelor. Însă o contestare de formă, de parcă s-ar achita de o obligație de serviciu. Doar generalul Gușe s-a arătat ceva mai afectat și dispus să contraatace. În viitor, se înțelege. În mod normal, cei făcuți răspunzători de către domnul Brucan ar trebui să-l dea în judecată pentru calomnie. Dar n-o vor face. Din punctul de vedere al puterii, simpla scuturare de învinuiri e considerată suficientă. După cum, din punctul de vedere al domnului Brucan pare suficientă lansarea acuzațiilor, așadar ocuparea atenției publice cu un subiect de discuție. Că domnul Brucan nu a făcut valuri degeaba, mi se pare neîndoielnic. Întrebarea e : de ce tocmai acum ? De ce nu în decembrie, bunăoară, sau încă și mai înainte ? Ce se ascunde îndărătul acestei subite tulburări a apelor ? Și cine va trage foloase de pe urma ei ? Răspunsurile nu sînt prea greu de întrevăzut.

Stingerea luminii

● Ion Druță n-a fost pus de nimeni să transmită mesajul său din Italia ●

Din ce în ce mai susținut, în iureș sinistru, se dă de pomană revoluția din '89 cui n-o vrea. Mafii, grupaje de inițiale, misterioase au ba, sînt convocate spre a dovedi acțiuni protocroniste. De acestea e legată și personalitatea lui Ion Druță, patriarhul literelor basarabene.

Chiar și în CONVORBIRI LITERARE : În nr. 41 din decembrie 1990, pe pagina 9, Liviu Antonesei citează dintr-o conversație cu Al. Paleologu fraza următoare : „Că a fost o teleghidare de la Moscova — lucrul mi se pare evident...“ Se relatează mai departe emisiunea lui Ion Druță de la Europa liberă din 30 noiembrie 1989 „Cine a stins lumina ?“ precum și convorbirea telefonică Moscova-București de la 19 decembrie 1989.

Pot să precizez cu toată seriozitatea că Ion Druță n-a fost pus de nimeni să transmită mesajul său din Italia. Deci nici Papa, nici Gorbaciov, nici serviciile secrete ale acestor doi n-au intervenit, ci numai propria-i conștiință. Încă din mai '89, cînd m-a vizitat la Freiburg, ca și mai tîrziu în Italia, l-am implorat pe el, ca, de altfel, și pe alți scriitori de frunte basarabeni, să ia poziție împotriva tiraniei din România. Plecînd la Roma, mi-a povestit ce are de gînd să facă, fiind conștient de riscurile gestului său, solitar. Cine citește textul acestui cutremurător eseu, descoperă una dintre cele mai profunde mărturii ale sufletului românesc neîngrădit de bănuitoare fruntării. O contribuție românească la o răscoală românească. În ziua de 19 decembrie mi-a telefonat Druță de la Moscova, nu „din partea lui Gorbaciov“ (CONV. LIT.), ci din dorința de a prezenta acestuia, împreună cu ceilalți deputați basarabeni, situația reală din România după Timișoara. Eu știam de aici prea puțin. Ne-am sfătuit și am ajuns la concluzia că a fi cel mai bine să telefoneze la București unor oameni de încredere. I-am dat în grabă trei numere de telefon : Doinaș, Paleologu și Pleșu, urmînd să mă mai cheme odată să-mi spună și mie ce a aflat. Cînd mi-a retelefonat peste cîteva minute, era profund mișcat de cele ce auzise, de curajul și fermitatea interlocutorilor. Vorbise cu Paleologu calm și înțelept, precum și cu Catrinel Pleșu, bine informată, fierbînd de revoltă. Telefonul lui Doinaș n-a răspuns. S-a prezentat lui Gorbaciov conjurîndu-l să ia poziție împotriva vărsărilor de sînge. O acțiune particulară deci, care nu poate fi vîndută niciunui dregător, niciunei organizații cu sau fără perdea. Consider că lumina aprinsă la 22 decembrie nu poate fi stinsă de chibzuieli iscusite și nici de întoarcerea pe dos a unei vechi zicale în nefirescul : „După război mulți... învinși se arată“.

Paul MIRON

Pînă cînd?

De cîte ori citesc sau ascult relatări despre violențele pe care așa-numitele forțe de ordine le produc aproape ciclic pe seama celor care pretind, în mod legal, o mai bună concordanță între faptele puterii și principiile Revoluției anticomuniste; de cîte ori aflu de brutalizarea unei categorii sau alta a populației de către forțele coercitive, îmi răsare în minte coșmarul plastic pe care Goya l-a intitulat, la o altă răscruce a istoriei, „Somnul rațiunii produce monștri". În adevăr, trebuie să adoarmă de tot rațiunea pentru ca cei puși să apere legea, să asigure liniștea publică, ei înșiși, să se dezlănțuie, cu sau fără scuturi, împotriva unor oameni care cer să fie ascultați, să li se spună adevărul, să li se respecte drepturile, să se termine odată domnia bunului plac, acel voluntarism politic din care au rezultat atîtea nenorociri pentru țară. Ultimele violențe de acest fel au fost îndreptate contra presei, a ziariștilor care nu voiau decît să informeze lumea despre ceea ce se întîmplă la București, la Timișoara sau în altă parte, de exemplu la Săpînța, devenită un simbol al revoltei contra menținerii sistemului socialist în agricultură. La ce te poți gîndi, acum, decît la Goya, văzînd în presă chipuri tumefiate de lovituri, descompuse, pline de sînge, aparate de fotografiat sau videocamere distruse? La ce te poți gîndi, aflînd că există medici care au refuzat să constate situația victimelor, procurori ce n-au binevoit să ia act de plîngerile celor molestați în chip barbar? La ce te poți gîndi, sesizînd atîtea anomalii, decît la „somnul rațiunii" născător de monștri? Organele puterii, cum le place să fie numite, par a fi pierdut orice urmă de prudență. N-au priceput, pare-se, nimic din ce se întîmplă, de la un timp în statele vecine. Își închipuie că mușamalizarea crimei, a violenței programate sub masca legii, conduită clară în anul ce s-a scurs de la Revoluție, poate continua la nesfîrșit? O elementară precauție ar trebui să-i îndemne la rezervă. Foștii potentați n-au estimat cum se cuvine acest popor. Cei de acum nu se arată mai realiști, nici mai înțelepți. Cînd invocă existența unor factori destabilizatori, ei caută de fapt „producerea" lor, pentru a justifica măsuri de „ordine", răfuieli cu cei care nu abdică de la misiunea asumată, aceea de a dezvălui lumii adevărul. **Molesta veritas**, spuneau cei vechi. Adevărul scos la iveală de presă îi supără acum pe cei care doresc a nu se mai ști cum s-a ajuns la situația de acum, intolerabilă, de ce se păstrează (sub etichete noi) vechile structuri, cum se explică valurile de violență din prima parte a anului trecut etc. Prea multe întrebări au rămas fără răspuns. Puterea ignoră contestațiile, bazîndu-se aparent pe cei care, nepregătiți politicește, nu sînt în măsură a emite opinii și a formula rezerve. În cel mai pur stil demagogic, puterea lasă impresia că se sprijină pe majoritatea „mută", sacrificînd cu bună știință pe minoritari, fie aceștia de o naționalitate sau alta, ziariști, scriitori, oameni de artă, filosofi etc. Însă istoria arată că orice regim care a făcut astfel, din slăbiciune, din orgoliu sau din stupiditate (e prematur să vorbim iar de nebunie), a trebuit să plătească în cele din urmă. Din nefericire, cu ei și adesea mai mult încă, plătesc cei nevinovați sau cei a căror unică vină e că au cedat îndemnului de a confunda liniștea socială cu liniștea puterii. Se cultivă încă această confuzie și se instituie, pe seama ei, măsuri restrictive ce tind a restabili oarecum situația dinainte. E o greșeală enormă, ale cărei consecințe abia dacă se pot întrezări. Spiritele lucide ne previn deja în termeni sumbri, amintindu-ne parcă de catilinarul „quousque tandem". Pînă cînd?

Al ZUB

Un schimb de focuri între generalul Vlad și soldatul (K.G.B.) Brucan

PEȘTELE DE LA BRU-CAP SE IMPUTE

„Din păcate, a fost ales. Noi, cei tineri din Front, nu avem această școală a politicii de culise. N-o avem. Iar în politică, politica de culise mi se pare că este esențială. Îmi pare rău că trebuie să spun acest lucru, dar mi-am dat seama că culisele sînt mult mai importante decît aparența și transparența în politică".

(Cătălin Iorgulescu — deputat F.S.N.)

Se pare că adevărul nu poate sta sub obrocul Puterii la nesfîrșit. Se pare (cînd nu mai credeam) că vom afla totuși, dedesubturile evenimentelor din decembrie 1989. Mare noroc avem noi, bieții, de acest dom' Brucan care, din cînd în cînd mai dă la o parte faldurile minciunii, spre a ne lăsa să zărim adevărul dorit, deocamdată, de domnia sa. Deocamdată. Da, pe moment nu putem afla decît ce dorește dom' Brucan, ce dorește și cît dorește luminăția sa.

Deocamdată, cam asta-i situația: ziarul „Adevărul" vrea o parte de adevăr. Televiziunea vrea și ea (cum altfel?) o altă mică parte din adevăr (sau chiar cu totul alt adevăr), în vreme ce noi, simplii cetățeni, după ce deja am votat bucuroși, asistăm, neputincioși, cînd nu de-a dreptul turmentați, la evoluțiile contradictorii ale vedetelor noastre dragi. Ce ți-e și cu orgoliul omului! Iată, dom' Brucan, șucărit, — fără ciolan? —, pare dispus să muște și în stînga și în... extrema stîngă, numai pentru a-și păstra poziția de vedetă a tuturor revoluțiilor posibile.

Iritat, teribil de iritat, s-a arătat camerelor de luat vederi dom' Brucan, în seara zilei de 24 ian. a.c.

— De ce ești așa de iritat, tov. Brucan? — ne întrebăm noi. — Păi, cum să nu fiu, cînd Iulian Vlad, în simplitatea-i securistică, mă „acuză" că aș fi un biet informator al serviciilor secrete românești? Păi, ce, pe mine numai atîta mă duce capul? Ce-am mai căutat eu, atunci, la Moscova, la New-York sau la Pekin? Atît de simplă credeți voi că a fost întreaga mea activitate pusă în slujba....? Și dă-i, și luptă! Se apucă dom'Brucan și-i face biografia lui Iulian Vlad, de cînd a început acesta să sugă țîța Securității. Dar Iulian Vlad a spus că a fost doi (2) ani Șeful Securității, n-a afirmat că a fost doar 2 ani securist. Asta-i cu totul altă problemă, și nu era în discuție. Dar discuția o poartă tov. Brucan, cum vrea el (deformație profesională), nu cum, pertinent, încearcă să-l chestioneze Paul Șoloc

— Nu. — Știți din ce țară erau? — Da!

— Din ce țară anume? — Nu vreau să spun, deocamdată! (aici rîde, în sfîrșit, dom' Brucan).

Mă întreb și eu: cît are de gînd să ne fiarbă onorabilul dom' Brucan, cît își poate permite să contribuie la prelungirea termenului de 20 de ani, pe care, cu generozitate, ni l-a acordat?

Cine nu are Brucan, să-și cumpere! Vin străinii, vin tătarii, vin hunii, vin ostrogoții, animați de lozinca „vedi Brucan (la TV), poi mori". Dar treaba-i groasă, groasă de tot! Momentul sublim, momentul culminant (cum spune manualul) al show-ului brucanian a fost delicioasa frază: „Ce, cu Ceaușescu te jucai cum te joci cu Iliescu și Chițac?" Aici este toată nostalgia unui întreg „timp istoric", aici e plînsul regelui Richard după neprețuitul Becket. Dar, cred, dom' Brucan vrea și capul bietului Moțoc, așa, să și-l atîrne la cingătoarea doldora de capete. Deci, după ce generalul Diaconescu — Șeful Procuraturii militare în iarna trecută, în urma unei anchete serioase, îi găsește vinovați pe Gușe, pentru Timișoara, și pe Topliceanu, pentru Cluj, înaintează dosarul generalului Militaru, ministrul de atunci al Armatei. Ce face Militaru? Ceea ce era normal să facă: semnează actul de arestare a celor doi (generalii Topliceanu și Gușe), pe 14 febr. '90. Ei, aici e-aici! Intră în rol, iată, tov. Iliescu. Ce face, 'mnealui? Păi, ce să facă? Pe 16 febr. '90 tov. Iliescu îi cere generalului Militaru să demisioneze, Bravos! Punct ochit, punct lovit! Unde-i acum generalul Diaconescu? Undeva unde nu mai face anchete, sau alte asemenea acțiuni nebunești. Colonelul Mugurel Florescu este actualul Șef al Procuraturii militare și Procuror general adj. al României. Foarte bine, să ne dea dl. Florescu dosarele cuprinzînd vinovăția lui Topliceanu și Gușe! Nu mai sînt, s-au evaporatără, spune dl. Florescu (Mugurel).

Da, din acest punct, într-adevăr, poate începe discuția serioasă. Numai că în vreme ce Brucan e filmat în vila proprie, Iulian își scrie opera din sumbrele-i închisori, din ilegalitate. La următoarea apariție TV., dom' Brucan trebuie să vină însoțit, neapărat, de Iulian Vlad, cel puțin. Televiziunea are datoria să invite, în cadrul aceleiași emisiuni, pe Iulian Vlad, Brucan, Diaconescu, Militaru, M. Florescu și pe viitorul Ex. Atît.

Dorin POPA

Pași spre dictatură

Plîngîndu-ne morții, dispăruții și răniții, în decembrie 1989, am respirat totuși ușurați. Părea că dictatura comunistă, care ne asuprise aproape o jumătate de veac, se terminase. Și se terminase, o dictatură de acest tip nu cred că mai este posibilă în România. Dar asta, din păcate, nu înseamnă că sîntem feriți de orice formă de dictatură. În America de Sud, de exemplu, cu excepția episodului din Nicaragua și a cazului special al Cubei, n-au prea existat dictaturi comuniste, dar asta nu înseamnă că regimurile autoritare de dreapta sau cele militare au fost mai blînde. Uneori, chiar dimpotrivă.

Din nefericire, la noi, dictatura nu este o simplă ipoteză teoretică, o posibilitate între altele, ci chiar eventualitatea cea mai probabilă. Grava deteriorare a situației economice, sporirea tensiunii sociale, nivelul de trai în scădere, caracterul mai degrabă simbolic al opoziției parlamentare și dezbinarea acesteia constituie tot atîtea argumente „în favoarea" unei lovituri de forță. Iar aceasta ar putea veni fie din partea celor hotărîți să păstreze cu orice preț puterea, iar ceea ce au făcut ei din decembrie 1989 încoace nu lasă loc pentru iluzii, fie din partea aripii dure a armatei și *Securității*, dornică să reintroducă „ordinea, disciplina și controlul". De altfel, propaganda făcută de organismele acestei aripi — de la *Vatra Românească* la *România Mare* și filialele ei județene, de felul *Renașterii bănățene* — nici nu ascund asta.

Mai multe fapte acumulate în vremea din urmă sugerează această posibilă evoluție a situației. Aș aminti atitudinea față de mișcările revendicative muncitorești, modul de acțiune la vizita neașteptată a Regelui și reacțiile presei oficiale la aceasta, amenințările directe ale generalului Cheler cu folosirea forței armate împotriva populației neînarmate, concentrarea puterii în mîinile unui mic grup de persoane nu foarte cunoscute pentru trecutul și aptitudinile lor democratice, puterile exorbitante — și comparabile, măcar teoretic, cu cele ale lui Ceaușescu — cu care este înzestrat președintele. Nu în ultimul rînd, deși par minore în raport cu precedentele, trebuie menționate gravele pericole ce amenință libertatea presei — de la costurile nejustificat de ridicate la perturbarea difuzării și de la presiunile anonime, prin scrisori și telefoane de amenințare, făcute asupra jurnaliștilor și pînă la maltratarea lor, la propriu, de către organele de *Poliție*, care ar fi trebuit să-i protejeze în exercitarea profesiunii. Și nici n-am amintit de amenințările cu „legea presei", nici de revitalizarea unor legi și decrete antidemocratice, excrescențe absurde ale comunismului ceaușist, cum ar fi legea privind obligativitatea declarării cetățenilor străini eventual găzduiți. O asemenea lege nu există în nici o democrație autentică și mă îndoiesc că instituțiile europene de al căror ajutor avem nevoie vor fi încîntate să constate această nouă evoluție polițienească a regimului Iliescu.

Fie și numai această simplă rememorare a unor evenimente petrecute în ultimele luni dovedește că evoluția României spre o democrație autentică este destul de puțin probabilă, mai sigură părînd instaurarea unei dictaturi „pe față". Forțele active favorabile democrației sînt puține și dispersate, populația a obosit datorită dificultăților vieții de zi cu zi și e aproape depolitizată — de cultură politică nici nu mai vorbesc, — astfel încît singurul factor ce ar putea împiedica alunecarea decisă spre dictatură se limitează la eventualele presiuni economice și politice externe. Din nefericire, nici contextul internațional nu este cel mai favorabil cu putință. În URSS se petrec lucruri ce semnalează puseuri dictatoriale indiscutabile — că se datorează lui Gorbaciov sau acesta este depășit de evenimente e prea puțin important, — iar Occidentul este ocupat cu rezolvarea situației din Golf. Ne putem chiar întreba dacă nu cumva libertatea de mișcare a americanilor în Golf nu este plata pentru libertatea de mișcare a rușilor în țările baltice și în celelalte republici tensionate din URSS. Teamă îmi este că, o dată mai mult, jocurile vor fi făcute pe deasupra intereselor fundamentale ale poporului român și, poate, pe deasupra intereselor unor popoare din vecini. Timp în care președintele



Codrin BURDUJA — Y

nostru iubit, după URSS și Iugoslavia, a făcut o vizită de curtoazie în China! Toate trei rămășițe ale aberantului și falimentarului sistem comunist mondial. Ce soartă ne așteaptă! Să dea Dumnezeu să fiu un profet care se înșeală. În fond, proverbul spune că nimeni nu e profet în satul său...

Liviu ANTONESEI

P.S. Pentru că am amintit de presă și de maltratările ziariștilor. În timp ce dactilografiam, am fost informat că un ziarist american a fost bătut astă noapte (26 spre 27 ianuarie) în orașul nostru. În momentul de față, este internat la secția de reanimare a *Spitalul Sf. Spiridon*. Sperăm că obținem noutăți pînă la închiderea ediției. Adică răspunsul la întrebările: cine și de ce a bătut un ziarist american în exercițiul funcțiunii.

Intîlniri la miezul nopţii

Nu publicăm aceste cuvîntări de anul nou pentru a trezi nostalgiile unora şi cu atît mai puţin pentru a-i scîrbi pe cititorii noştri oneşti reamintindu-le balivernele răposatului şi ale înaintaşilor săi întru credinţă comunistă. De altfel, atît din motive de spaţiu cît şi pentru a vă menaja răbdarea, am renunţat la mare patre din discursul lui Ceauşescu de la începutul lui '88, al cărui stil este oricum cunoscut de mai toată lumea. Ceea ce dorim este să vă oferim posibilitatea de a compara pe cît posibil obiectiv stilurile acestor discursuri, de a vedea, să zicem, modul în care au fost sau nu preluate unele clişee. Interesant, de exemplu, este de remarcat că structura discursului lui Maurer din 1960 este păstrată cu o uimitoare fidelitate în cuvîntările lui Ceauşescu din anii '80. Interesant mai este şi faptul că pare să existe un raport între lungimea acestor discursuri şi setea de putere, perversitatea de care au dat dovadă cei care le-au rostit. Sau faptul că cei mai autoritari dintre lideri au, pare-se, prostul obicei de a trasa încă de la începutul anului directive stricte, ceea ce face să diminueze flexibilitatea legislativă şi administrativă necesare unei democraţii.

Anul acesta domnul Iliescu a avut dibăcia de a-şi pleca urechea celor care l-au sfătuit să renunţe la stilul convenţional adoptat cu dezinvoltură cu un an în urmă. Cu atît mai mult credem că merită făcută acum o trecere în revistă a unora dintre discursurile care ne-au marcat într-un fel sau altul cursul vieţii. **(R.A.)**

Răspunsul regelui Carol al II-lea

(la discursul primului ministru Gh. Tătărescu)

Adânc mişcat de frumoasele cuvinte ce Mi-aţi adresat în pragul acestui an nou, vă aduc din adâncul sufletului meu călduroasele mele mulţumiri.

Am trecut un an plin de griji şi de dureri; am trecut un an care va marca adânc asupra vieţii tuturor, un an care ne va face până în cele mai adânci bătrîneţi să ne reculegem şi să ne gândim la ceiace trebue făcut pentru această ţară.

Nimeni în aceste zile nu-şi poate închipui că datoria de a conduce un popor este o datorie uşoară. Toţi, şi eu cel dintâi, suntem conştienţi de enormele greutăţi şi de marea sarcină care apasă asupra urmaşilor noştri.

ASANAREA DATORIILOR AGRICOLE

In aceste zile grele, sunt totuşi fericit de a putea constata că a fost un punct luminos, care, daţi-Mi voie domnilor să vă spun că pentru Mine reprezintă opera cea mai mare a Guvernului d-voastră: **este Legea pentru asanarea datoriilor agricole.** Prin măsurile luate prin această lege, cari poate au lovit pe unii destul de dur, s'a pus o temelie nouă, s'a făcut o revalorizare a avuţiilor ţării noastre, care ne va permite de azi înainte să păşim pe o bază nouă spre orizonturi noui.

Ţin în această zi să mulţumesc Guvernului Meu pentru toate eforturile şi pentru toată munca pe care a depus-o.

NECESITATEA UNEI BUNE ADMINISTRAŢII

Dar în pragul acestui an nou suntem datori cu toţii să ne reculegem şi să ne gîndim ce va fi mâine. O vastă şi importantă operă se deschide în calea noastră. Am ajuns în zile în care metodele vechi nu mai merg, va trebui găsit ceva **nou, dar acest nou nu trebuie să vie dintr-o dragoste de inovaţie,** ci dintr-o profundă convingere că în toată administraţia ţării noastre sînt lucruri care trebuiesc schimbate. **Şi cînd spun administraţie,** nu vorbesc numai de aceea care depind de Ministerul de Interne, ci înţeleg întreaga gospodărie a ţării noastre, dela cea mai mare până la cea mai mică.

Un spirit nou va trebui să bântuie această ţară, un spirit în care dragostea de economie adevărată, dragostea de muncă şi de adevărat randament va trebui să stea la baza oricărei acţiuni şi oricărei creaţiuni. Ştiu că guvernul Meu împărtăşeşte în totul această idee şi hotărîre pe care am luat-o, **CA SESIUNEA PARLAMENTARĂ A ANULUI ACESTA SĂ FIE ADUSĂ CA OPERĂ LEGISLATIVA LA MINIMUM, PENTRU CA ÎNTREAGA ACTIVITATE A GUVERNULUI SĂ RĂMÎNĂ A FI DEPUSĂ ÎN ÎNDEPLINIREA UNEI BUNE ADMINISTRAŢII, ESTE PENTRU MINE SI PENTRU ÎNTREAGA ŢARĂ CHEZĂŞIE A ACESTUI NOU ADEVĂR.**

REFACEREA ECONOMICĂ

În afară de această operă administrativă, ne găsim în faţa unor noui şi covârşitoare probleme economice.

Va trebui să ne unim toate puterile spre a face ca produsele noastre naţionale să fie rentabile, căci economia este un lucru în legătură cu viaţa de toate zilele şi dacă producătorul nu-şi găseşte un mic câştig, nu poate să existe pentru el nici îndemn.

Agricultura noastră va trebui şi ea repusă pe baze noui, care vor trebui să aibe la temelia lor cererea pieţei şi o perfectă organizare a muncii.

Dacă ne gândim la această importantă operă materială, avem datoria tot aşa să ne gândim şi la partea morală, la moravuri şi la moral.

Criza de după război, momente de uşurinţă de câştig urmate de momente grele cum sunt acelea prin care trecem acum, au devalorizat totalmente mentalităţile. **Va trebui printr-o operă cinstită şi curagioasă de guvernământ să revalorizăm mentalităţile şi să repunem la locul lui cuvântul de cinste.**

Morala nu este un lucru de faţadă, ci este un lucru de suflet, este un lucru de fond şi prin reîntronarea unei cinstite morale şi-ar putea ameliora şi lucrul atât de important, moravurile acestei ţări.

Pe acestea, Eu şi Guvernul Meu ne vom putea sprijni, pentru a duce la bun sfârşit opera pe care suntem hotărîţi s-o îndeplinim.

Anul nou, care începe astăzi, Eu îl privesc cu o deplină încredere şi am marea dorinţă ca toţi, întregul popor, să fie alături de Mine în această încredere în ziua de mâine şi în încrederea pe care trebue s-o aibe în mine.

ÎNTĂRIREA ARMATEI

Dragostea nesfârşită pe care o port poporului Meu o ştie prea bine Armata, căci se răsfrînge însutit asupra ei. Astăzi mai mult ca oricând avem imperioasa datorie de a o întări. Întărind oştirea, întărim acea dorinţă caldă a poporului român de a fi aci, la porţile Orientului veşnic apărător al unei civilizaţii — şi vorbind de civilizaţie, nu trebue să uităm că opera cea mare a civilizaţiei este aceea de menţinere a păcii.

Trebue să fim tari, ca să putem menţine pacea prin orice mijloace, chiar şi prin forţă.

Cum am zis, privesc cu încredere viitorul şi cer aceeaşi încredere dela oştire şi dela ţară.

Fie ca acest nou an, 1935, să fie un an de belşug şi de bucurii pentru noi toţi şi pentru poporul Meu, cu toată dragostea, cu toată hotărîrea de a munci fără preget pentru această ţară, urez tuturor supuşilor Mei: la mulţi ani cu noroc! (urale prelungite)

(**Adevărul**, 3 ianuarie 1935)

Proclamaţia M.S. Regele Mihai

Români

Anul care a trecut a dus sfârşitul războiului.

Noul an se deschide sub semnul păcii şi al nădejdilor de mai bine, la care omenirea are dreptul în urma victoriei Naţiunilor Unite asupra forţelor asupririi, intoleranţei şi agresiunii.

Să înălţăm primul gând către Dumnezeu Atotputernicul care a învrednicit şi poporul nostru, ca după drumul deschis la 23 august 1944 să-şi poată aduce cu hotărire şi curaj, în limitele mijloacelor noastre, partea de contribuţie la această victorie.

Să îndreptăm gândul nostru către iubita noastră armată, care alături de vitezele armate ale Uniunii Sovietice a luptat pentru victoria comună.

Pătrunşi de adâncă emoţie să ne închinăm cu recunoştinţă memoriei acelora care şi-au jertfit viaţa, căzînd pe câmpul de luptă.

Aduc mulţumirile Mele întregului Meu popor, care cu muncă trudnică a contribuit şi ne-a îngăduit să facem faţă sforţărilor cerute de războì şi să îndeplinim cu lealitate obligaţiunile luate.

Timpurile sunt încă grele, nevoile sunt încă foarte mari şi rănile de vindecat sunt multe.

Sunt încredinţat că spiritul de dreptate şi de înţelegere al Marilor Naţiuni Unite ne va ajuta să încheiem cât mai curînd tratatele de pace care să ne îngăduie, în sânul Naţiunilor Unite, să colaborăm şi noi la marea operă de aşezare a păcei lumei.

Pentru a putea să ne îndeplinim datoria, fac apel la unirea tuturor. Să uităm ceiace ne desparte pentru a ne aminti numai ceiace ne apropie: iubirea de ţară şi hotărîrea de a-ţi făuri un viitor mai fericit la care ne-am câştigat dreptul.

Numai printr-o adevărată unitate naţională vom putea culege roadele sacrificiilor pe care le-am făcut.

Dacă vom şti să fim credincioşi acestui spirit de unitate şi colaborare, dacă vom continua să adâncim legăturile de prietenie şi de încredere cu Uniunea Sovietică, cu Marea Britanie, cu Statele Unite ale Americii şi celelalte State care şi-au asumat marea răspundere a organizării pacifice a lumei, atunci vom putea păşi pragul noului an cu deplină încredere în viitorul ţării.

Ridicând gândul Meu către Atotputernicul Il rog să reverse harul Său asupra poporului Meu şi să-i aducă un an nou fericit.

La mulţi ani!

(România liberă, 4 ianuarie 1946)

Discursul tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej rostit de Anul Nou

Începutul noului an este luminat de puternica impresie produsă în întreaga lume de rodnicele rezultate ale Conferinţei dela Moscova.

Cele Trei Mari Puteri, care au jucat rolul hotărîtor în înfrângerea Germaniei hitleriste şi cărora le revine acum răspunderea principală în stabilirea unei păci durabile şi-au manifestat la această conferinţă voinţa fermă de colaborare dovedind cercurilor reacţionare internaţionale, că toate uneltirile lor n'au putut avea niciun succes.

Poporul român salută, împreună cu toate popoarele democratice, rezultatele conferinţei dela Moscova.

Cei care în ţara noastră au încercat să transforme România într-un măr al discordiei între Aliaţi, toate forţele reacţionare care au încercat să uneltească împotriva păcii, au primit răspunsul nimerit în realizările dela Moscova, rezultatul spiritului de colaborare şi împăciuire între Marii Aliaţi.

Partidul Comunist Român, ca şi toate forţele democratice româneşti înmănunchiate în guvernul de concentrare democratică Petru Groza, are satisfacţia că activitatea desfăşurată atât pe plan intern, cât şi extern, merge pe linia hotărîtă în recenta conferinţă dela Moscova.

CAUZA PĂCII ŞI DEMOCRAŢIEI

Activitatea desfăşurată de Guvernul Dr. Petru Groza, politica ca de loială executare a Armistiţiului, de activă participare la efortul de război al Naţiunilor Unite şi de combatere a fascismului, au dat putinţa păşirii României pe noul drum care începe azi.

Toate acestea ne îndreptăţesc păşind pragul noului an, să privim cu încredere şi conştiinţa îndeplinirii datoriei cauza României, care este cauza păcii şi democraţiei.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român îşi propune de a da o deosebită atenţei problemei industriei de Stat, pentruca **toate mijloacele de producţie să fie folosite în vederea redresării economiei şi refacerii ţării.**

Cu toată situaţia grea pe care a întîmpinat-o Guvernul Dr. Petru Groza, Partidul Comunist, ca apărător al intereselor clasei muncitoare şi ale poporului, a îndrumat activitatea sa în sensul îmbunătăţirii situaţiei materiale a muncitorilor **şi va propune în curând un complex de măsuri economice pentru mărirea puterii de cumpărare a salariaţiior.**

Realizarile sociale, politice şi economice ale Guvernului de concentrare democratică Petru Groza au fost cu putinţă numai cu sprijinul efectiv al celor mai largi măsuri populare, sprijin care dovedeşte că actualul guvern nu este o combinaţie trecătoare, ci o realitate politică cu adânci rădăcini în masele populare.

Guvern de largă concentrare democratică, el trebuie să lupte cu diferite greutăţi, mai ales în ultimele patru luni, reuşind să-şi păstreze împotriva unor presiuni şi încercări, unitatea de acţiune pentru opera sa de guvernare. **Toate grupările care fac parte din guvern au dovedit că pot pune deasupra intereselor strâmte de partid interesele superioare ale ţării, păstrându-şi faţa politică, independenţa ideologică şi programatică.**

Partidul Comunist Român înţelege să realizeze în practică o serie de reforme cu caracter democratic în ce priveşte legea electorală, în politica fiscală ,etc. Suntem, precum se ştie, **pentru o politică fiscală democratică,** lucru pe care încă nu am reuşit să-l avem la noi în ţară. Suntem pentru subordonarea neşovăitoare a intereselor particulare celor generale, nu numai în materie politică, dar şi în materie de finanţe şi economie generală. Aceasta nu exclude, ci dimpotrivă presupune respectarea proprietăţii individuale, încurajarea iniţiativei particulare şi al profitului raţional al întreprinzătorilor.

În ce priveşte activitatea organizaţiilor muncitoreşti în fabrici, ea urmăreşte şi realmente are drept efect întărirea disciplinei şi sporirea producţiei. Putem declara cu mîndrie că datoria muncii Partidului nostru, a Frontului Unic Muncitoresc şi a sindicatelor — realizarea în practică a unităţii de acţiune a clasei muncitoare — aportul muncitorilor la refacerea ţării într-un spirit de jertfire de sine, de ordine şi disciplină democratică poate servi drept pildă şi altor categorii sociale din ţara noastră.

Cu forţe unite, concentrarea pe linia unei singure şi unitare acţiuni, toate grupările şi partidele democratice reprezentate în Guvern vor continua activitatea constructivă, împiedicînd mai departe orice manifestare ale curentelor reacţionare, aşa cum au fost provocările din ziua de 8 Noembrie şi alte acţiuni de destrămare socială şi naţională din ultima vreme, stârpind din rădăcini toate rămăşiţele fasciste şi hitleriste din viaţa noastră publică.

Frontul Naţional Revoluţionar rămâne mai departe organismul politic verificat în acţiune ca un puternic instrument de democratizare a ţării, care va strânge în jurul lui toate forţele

populare, întărind totodată colaborarea cu Partidul Național-Liberal, prezidat de d-nul Gheorghe Tătărescu și cu celelalte forțe cari, prin oameni potriviți în mod leal vor înțelege să își asume efectiv răspunderea participării la guvernare.

ÎN FAȚA ALEGERILOR CARE VIN, PARTIDUL NOSTRU ÎNȚELEGE SĂ PĂSTREZE ȘI SĂ ÎNTĂREASCĂ UNITATEA DE ACȚIUNE A CLASEI MUNCITOARE, PORNIND DE LA CONSTATAREA CĂ FRONTUL UNIC MUNCITORESC REPREZINTĂ FORȚA ÎN JURUL CĂREIA POT ȘI TREBUIE SĂ SE GRUPEZE TOATE ELEMENTELE ȘI ORGANIZAȚIILE DEMOCRATICE.

Hotărîrile dela Moscova, contribuind la consolidarea regimului democratic din țara noastră, asigură stabilitatea politică necesară în viața internă a Statului, creiază condițiuni favorabile pentru desvoltarea democratică a României. În aceste noi condițiuni, unirea forțelor realmente democratice constituie mai mult ca oricînd *o poruncă a politicii noastre, convins fiind că numai astfel pot fi definitiv sdrobite forțele reacționare* și asigurate condiții pentru înflorirea democrației în țara noastră.

Urând poporului Român un an nou fericit, Partidul nostru preconizează în interesul țării unele măsuri în anul care începe:

Trăiască România democratică și independentă!
Trăiască pacea între popoare!

(*Scânteia*, 4 ianuarie 1946)

Cuvîntul domnului doctor Petru Groza, Președintele Consiliului de Miniștri

Despărțindu-ne de anul 1945 mintea noastră recapitulează evenimentele petrecute în decursul lui, făcând balanța potrivită. Din această balanță reiese marele rezultat de a fi ferit țara noastră și poporul muncitor de marile convulsiuni inerente lichidării unui războiu distrugător fără seamăn al bunurilor materiale și morale, cucerite de omenire în decursul dezvoltării ei, convulsiuni de care nu au fost și nu sunt încă cruțate alte țări în situații similare.

Ne-am ținut ferm în condiții extrem de grele pe linia refacerii și a propășirii pașnice. Asta ne dă liniștea conștiinței, dar totodată încrederea în viitor.

În deosebi acum, în pragul noului an, când linia activității noastre politice primește din nou confirmarea și din partea celor Trei Mari Puteri, cari au purtat războiul și construesc acum împreună pacea lumii.

Anul 1946 ne va aduce această pace deodată pentru toți, prăbușindu-se ultimele iluzii ale reacțiunii de a vedea noui conflicte.

Pace în afară, pace înlăuntrul țării, pentru a clădi din temelii o Românie fericită, bună mamă a tuturor cetățenilor ei, — iată ce, Guvernul Țării, urează poporului român și popoarelor conlocuitoare, pentru noul an ce vine.

(*Scânteia*, 4 ianuarie 1946)

Cuvîntarea tovarășului I. Gh. Maurer

Dragi tovarăși și prieteni,
Cetățeni ai Republicii Populare Române!

Ne aflăm la sfîrșitul unui an de muncă rodnică, de realizări remarcabile în dezvoltarea economică și social-culturală a patriei noastre. În acest an, pe întinsul țării au intrat în funcțiune noi întreprinderi, s-au deschis noi șantiere, au fost construite noi clădiri de locuit. A sporit avuția națională, prin creșterea însemnată a producției industriale și agricole. Noi creații îmbogățesc patrimoniul culturii noastre socialiste. Poporul muncitor a trecut în revistă cu prilejul celei de a XV-a aniversări a eliberării patriei bogatele sale înfăptuiri, exprimate în avîntul economiei și al culturii, în mersul ascendent al țării noastre pe calea socialismului. Ca urmare a măsurilor luate de partid și guvern a crescut nivelul de trai al populației. Toate acestea sînt rezultatul muncii entuziaste și pline de eroism desfășurate de clasa muncitoare, de țărănimea muncitoare și intelectualitate, rodul politicii promovate de Partidul Muncitoresc Român.

Poporul nostru are toate temeiurile să se mîndrească cu realizările sale, să pășească în noul an cu încredere în forțele sale creatoare, cu hotărîrea de a dezvolta succesele obținute. Perspectivele anului 1960 însuflețesc la noi înfăptuiri. Prin hărnicia și inițiativa creatoare a maselor muncitoare se vor realiza noi progrese pe tărîm economic, social și cultural. Oamenii muncii trec pragul noului an strîns uniți în jurul forței lor conducătoare, încercatul nostru Partid Muncitoresc Român, întărind necontenit alianța muncitorească țărănească și frăția între poporul român și minoritățile naționale.

Anul de care ne despărțim a fost bogat în victorii însemnate ale sistemului socialist mondial. Tot mai puternică a devenit unitatea lagărului socialist, s-a dezvoltat colaborarea frățească și într-ajutorarea tovărășească între popoarele țărilor socialiste. Uniunea Sovietică, intrînd în etapa construcției desfășurate a comunismului, înfăptuiește rapid măreţul plan septenal de dezvoltare a țării. Succesele istorice ale Uniunii Sovietice și ale celorlalte țări socialiste pun și mai mult în evidență superioritatea socialismului față de capitalism. În front unit, țările socialiste pășesc înainte spre noi victorii, în folosul popoarelor lor și al progresului mondial.

În 1959, ideile păcii și colaborării între popoare s-au impus tot mai mult pe arena internațională. În relațiile internaționale se observă un început bun de destindere a încordării. Propunerea guvernului sovietic de a înfăptui dezarmarea generală și totală a cîștigat adeziunea largă a poporului. Nu peste mult timp va avea loc un eveniment de mare însemnătate — întîlnirea conducătorilor Uniunii Sovietice, Statelor Unite ale Americii, Angliei și Franței, de la care popoarele așteaptă noi rezultate pozitive în dezvoltarea colaborării internaționale și consolidării păcii.

În numele Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, al guvernului Republicii Populare Române, al Prezidiului Marii Adunări Naționale, felicit călduros muncitorii, țăranii muncitori, intelectualii, femeile și tineretul țării noastre, pe toți cei ce muncesc și le urez noi succese în construirea socialismului, fericire și sănătate în familie, spor la muncă în toate domeniile de activitate spre înflorirea scumpei noastre patrii.

La mulți ani, tovarăși și prieteni!

(*Scânteia*, 3 ianuarie 1960)

MESAJUL DE ANUL NOU adresat întregului popor, la posturile de radio și televiziune, de TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai Republicii Socialiste România,

În anul 1987 poporul român a obținut, sub conducerea partidului nostru comunist, importante realizări în dezvoltarea economico-socială, a parcurs, în condiții internaționale grele, o nouă etapă pe drumul ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație. Am realizat, de asemenea, un volum important de investiții. S-au dat în folosință noi capacități de producție și așezăminte social-culturale. S-au obținut realizări importante în știință, învățămînt, în activitatea culturală — factori importanți în progresul multilateral al patriei noastre.

Conferința Națională a partidului a analizat stadiul actual al dezvoltării societății socialiste românești și a elaborat un amplu și măreț program de muncă și luptă în vederea înfăptuirii neabătute a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

De asemenea, în acest an, la 30 decembrie, am aniversat împlinirea a 40 de ani de la înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii, care a marcat lichidarea orînduirii burghezo-moșierești, a dominației imperialiste și trecerea la făurirea orînduirii socialiste în România.

Măreţele realizări obținute de poporul român în anii construcției socialiste — deci și în primii doi ani din cel de-al 8-lea cincinal — demonstrează cu puterea faptelor, a realităților, justețea politicii partidului nostru comunist, care își îndeplinește cu cinste rolul de forță conducătoare a întregii națiuni pe calea celei mai drepte societăți, a socialismului și comunismului.

Încheiem anul 1987 cu importante realizări, dar și cu o serie de neîmpliniri. Mai multe unități economico-sociale au rămas datoare față de acest an, avînd multe nerealizări.

Pe ansamblu, putem să privim cu satisfacție și mîndrie la tot ce am realizat, inclusiv la realizările din ultimii doi ani.

Pentru toate aceste remarcabile înfăptuiri, acum, cînd încheiem anul 1987 cu importante realizări, în numele con-



ducerii de partid și de stat, al meu personal, adresez eroicei noastre clase muncitoare, minunatei țărănimi și intelectualității, întregului nostru popor de 23 de milioane ,cele mai calde felicitări și urări de noi și tot mai mari împliniri în muncă și viață, în înaintarea patriei noastre spre culmi tot mai înalte de progres și civilizație, spre visul de aur al omenirii, spre comunism.

Dragi tovarăși,

Intrăm în noul an 1988 cu planuri și programe clare pentru activitatea noului an și a întregului plan cincinal 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000.

Conferința Națională a partidului, organismele democrației muncitorești-revoluționare și Marea Adunare Națională au aprobat planurile și programele de activitate pentru anul 1988, au stabilit măsurile necesare în vederea lichidării lipsurilor care s-au manifestat în acest an, îmbunătățirii activității în toate domeniile și trecerii cu hotărîre la înfăptuirea neabătută, încă din prima zi a noului an, a obiectivelor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre.

Sînt bine cunoscute de toți oamenii muncii, de întregul popor obiectivele noului an. Acum, hotărîtor este să trecem cu fermitate la buna organizare a activității în toate sectoarele, să perfecționăm conducerea și să acționăm cu cea mai înaltă răspundere revoluționară, să întărim ordinea, disciplina, să facem astfel ca fiecare, la locul său de muncă să facă totul pentru înfăptuirea neabătută a tuturor planurilor și programelor care asigură dezvoltarea generală a patriei, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate.

Trebuie să perfecționăm și să asigurăm funcționarea în cele mai bune condiții a organismelor democrației muncitoresc-revoluționare, pornind totdeauna de la faptul că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor, că numai pe baza celei mai largi democrații muncitorești-revoluționare se poate asigura făurirea cu succes a noii orînduiri, a socialismului și comunismului.

Dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai Republicii Socialiste România,

În anul 1987 au avut loc evenimente de importanță deosebită în viața internațională. A continuat cursa înarmărilor. S-au menținut și chiar s-au agravat o serie de conflicte. Au avut loc acțiuni de amestec brutal în treburile interne ale diferitelor state.

Situația economică mondială continuă să fie deosebit de gravă. S-a agravat situația țărilor în curs de dezvoltare ca urmare a politicii monopolurilor și capitalului financiar internațional de dominație și asuprire. Asistăm la dezvoltarea unor noi forme de dominație colonialistă, de asuprire a altor popoare.

În același timp, trebuie să subliniem o ăin anul pe care îl încheiem s-au intensificat acțiunile forțelor antiimperialiste, democratice, realiste, lupta popoarelor de pretutindeni pentru o politică nouă, democratică, pentru dezarmare ,și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară, pentru o pace trainică, pentru relații de deplină egalitate și respect între toate națiunile lumii.

Acum, cînd intrăm în noul an, Republica Socialistă România reafirmă cu putere hotărîrea sa de a dezvolta relații cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, de a face totul pentru a contribui la înfăptuirea năzuințelor întregii omeniri, de dezarmare, de înlăturare a armelor nucleare, de pace, a năzuințelor tuturor națiunilor lumii de a trăi independente și în libertate.

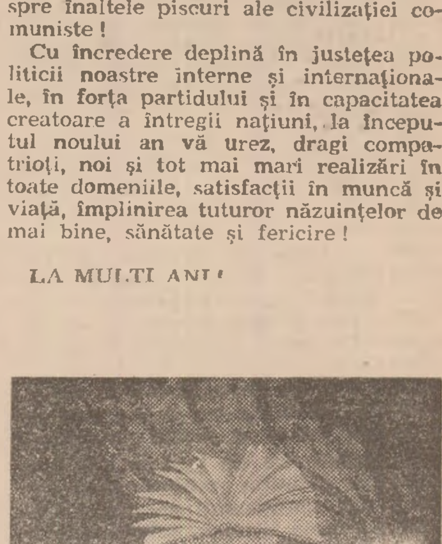
Dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai Republicii Socialiste România,

La începutul anului 1988 ne angajăm solemn că vom acționa cu toată răspunderea, în spirit revoluționar, în vederea înfăptuirii neabătute a planurilor și programelor de dezvoltare continuă a patriei noastre, că vom face astfel încît în anul în care intrăm să obținem cele mai bune rezultate din acest cincinal și să asigurăm înfăptuirea neabătută a obiectivelor strategice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

Fie ca noul an să aducă poporului român noi și noi realizări în înaintarea fermă a patriei noastre pe calea societății socialiste multilateral dezvoltate, spre înaltele piscuri ale civilizației comuniste!

Cu încredere deplină în justețea politicii noastre interne și internaționale, în forța partidului și în capacitatea creatoare a întregii națiuni, la începutul noului an vă urez, dragi compatrioți, noi și tot mai mari realizări în toate domeniile, satisfacții în muncă și viață, împlinirea tuturor năzuințelor de mai bine, sănătate și fericire!

LA MULȚI ANI!



Pagini realizate de Radu ANDRIESCU

Sentimentul românesc al urii de sine

NASCOCOR DIN CÎRLIBABA : Trei texte, A+B+C, anume **Mica teorie despre destin** din **Tentaţia de a exista**, gallimardizată în 1956, interviul acordat acum un an în **Le Nouvel Observateur** şi dialogul cu Fernando Sabater din **El Pais**. Trustrele sînt autoanalitice, spoveditoare, sporovăitoare.

CERNOBÎL HIROŞIMESCU : Despre ce se spovedesc ele, o, tu, falnice cîrlibănean ?

NDC : Întîiul, textul A, despre ceea ce s-ar putea numi — cu o sintagmă deplasată dinspre un titlu celebru al lui Theodor Lessing — sentimentul românesc al urii de sine, **der rumänische Selbsthass**. Căci aşa cum a perdurat un antisemitism evreiesc, o ură evreiască de sine...

CH : **ein jüdischer Selbsthass**, nu-i aşa ? (Ca să-mi exhib şi eu oportunismul lingvistic după relipirea celor două bucăţi germane şi demolarea Zidului, mă înţelegeţi ?)

NDC : Îhî, ihî, îhî... ilustrată de figurile, faptele şi cărţile unor Marx, Otto Weininger...

CH : ...cel cu **sex şi caracter**, care, consecuent cu sine, după ce a scris din interior cea mai antisemită dintre argumentări, dîndu-i lui Hitler ocazia să spuie că era singurul evreu meritînd să trăiască, s-a sinucit în stil Biedermeyer, şi-a luat viaţa la 24 de ani în camera unde murise Beethoven.

NDC : Măi, măi, măi ; pe toate le ştii. Dar pe unde rămăsesem ?

CH : ...Marx, cu **chestiunea ovreiască**, Otto Weininger şi...

NDC : ...şi Simone Weil.

CH : Filosoafa, presupun, nu actuala politiciană cu care o confunda tovarăşul maior Bostan, binecunoscutul anglofon, la interogatoriul Magdei Tănase.

NDC : Îhî ?

CH : Îhî ! îhî ! ihi !

NDC : Ei bine, tot aşa a fiinţat, fiinţează şi, avem toate motivele să credem, va fiinţa o ură moldovalahă de sine, ciudată expresie a mazochismului autohton, intraetnic, băştinOs, ilustrată nu numai de Cioran, mai cu seamă după dezastrele din 1940 şi 1947, ci de o mare, foarte mare, extrem de mare parte a populaţiei danubiene. Oricare din valahii obidiţi, şcoliţi ori neşcoliţi, de ar fi posedat timp şi editor, se trezea autorul unei **pe culmile urii româneşti de sine**. Dar erau...

CH : ...sînt, vor fi...

NDC : ...curente, la petreceri sau pe la cozi, declaraţiile agresive de soiul : «Mi-i ruşine că sînt român», «România este o cloacă», «Românii sînt laşi», «Avem ceea ce merităm», «Tovarăşul Nekulay Iliescu...»...

CH : Iliescu : **il y est ce cul ? Il y sera toujours ce F. S. N., avec sa fesse aînée ?** Pardon, m-a luat gura pe dinainte, dă-i cox mai departe. Bîiguiai că...

NDC : ...ziceau, zic, vor zice că «Tovarăşul Nekulay Iliescu e prea bun cu noi», «Avem ceea ce merităm»...

CH : Asta ai mai relatat-o, cîrlibăbo(i)ule. Debitează şi altele sau sări la concluzie.

NDC : Păi, au formulat-o deja mulţi. Bunăoară, că acela nu e argentin ce nu urăşte măcar o lecuţă Argentina.

EC : Adică ura de ţara natală face parte din definiţia patriotismului sau numai din sentimentul acestuia ? Dacă-mi amintesc bine, în **schimbarea la faţă a României** şi Cioran striga că iubeşte trecutul mioritic «cu o ură grea». Pe de altă parte, la o coadă recentuţă pentru emigrări cătră Africa de Sud, un impetrant, interogat de reporterul televedeniei chelioase dacă va reveni în patrie cîndva, a răspuns — spre stupefacţia tutuLor — că da, desigur, însă, după o pauză retorică, a adăugat, cu o încrîncenare înaltă cît **iubi-ura** cioraniană, că peste 150 de ani.

NDC : Nu voi întîrzia însă la **Selbsthass**, nici asupra indignărilor multiple stîrnite de textul A în orizontul de aşteptare carpatin. E treaba istoriei şi a esteticii receptării. Ţi-oi pomeni numai **reacţia violentă din Valorile franceze ale colonelului Valentin Lipatti, ediţia 1958**, şi fraza cu repetiţie a tutuLor anchetatorilor, din 1956 pînă în **1959, la auzul numelui cioranian : «Ăla, golanul ăla de a zis că-i e ruşine să fie român !»** Vezi pă Costică Rotaru-Beţigănescu, **vezi** pă Parpanghel Boţigan, **ai căror...**

CH : ...nepoţi deferlează acum spre Occident, spaima grădinilor zoo, ahtiaţi după valori şi semne capitaliste, **bouffeurs de signes et de cygnes**, hotărîţi să bordelizeze Vestul, să-l ţină pe loc pînă îl vor fi ajuns fesănăii Estului din urmă.

NDC : Îhî, îhi, ihî. Că bine le zici, mînca-te-ar ciurlăii cygnofagi cu urzici, boţîrlanii cu grăsime de pisici şi măgărenii sub formă de mici.

CH : Revino, rogu-te la text, nu te lăsa fentat de impulsurile mele digresive ; revino la...

NDC : ...această parte a textului A, ce sună aşa :...

CH : ...ce sună aşa : «Mărturisesc că nu demult priveam ca o ruşine faptul de a aparţine unui neam oarecare, unei colectivităţi de învinşi, cu privire la originea căreia nici o iluzie nu-mi era ingăduită. Credeam, şi poate că nu mă înşelam, că ne tragem din drojdia barbarilor, din rebuturile marilor invazii, din acele hoarde ce, neputînd să-şi urmeze calea către Apus, s-au împotmolit de-a lungul Carpaţilor şi Dunării, pentru a se piti aici, pentru a hiberna, gloate de dezertori la hotarele Imperiului Roman, adunătură sulemenită cu niţică latinitate... La aşa trecut, aşa prezent. Şi aşa viitor».

CH : Mi-ai luat vorba din gură, stati-ar lebăda mahmură şi gagica în saramură, că nu mă laşi s-ajung unde voiu.

CH : Unde mă ?

NDC : La demascarea, sau cum se spune prin Universităţi, deconstruirea conceptului de naţionalism şi etnocentrism **à rebours** ?

CH : Există asemenea balaur fioros ?

NDC : Îhî, îhî, îhî. Şi încă cum. Fiindcă a-ţi cobîlţîi locul băştinOs, a-l coperi cu sudălmi şi judecăţi negative, înseamnă că mai întreţii cu patria raporturi, fie ele şi agresive, fie ele de **odi et amo**, precum cu unele iubite, iubi...

CH : ...iubita lui Bălcescu este pe **amo, ştiu**. A lui Cioran e pe **odi** ?

NDC : Nici măcar pe **odi et amo**. E mai complicat, mai oximoronic. Poate o iubită odioasă, poate o duşmancă amabilă. Transtextualizîndu-l, aş afirma că iubeşte Valahia cu o ură dură, nesecată. Deci are legături cu ea, o urăşte pentru că l-a decepţionat, pentru că i-a înşelat aşteptările, şi avînd legături cu ea...

CH : ...nu e un adevărat apatrid, cum pretinde, nu a învins încă România din el, e mai degrabă un **antipatrid**, România nu încetează a-l obseda, iar el, în felul său, îi e fidel şi după divorţul de ea : iată, nu s-a recăsătorit cu Franţa, nu şi-a luat naţionalitate hexagonală nici după atîţia ani.

NDC : Nu eşti chiar tîmpit, ceva-ceva ai prins din jetul intarisabil al ideaţiei mele. Am să-ţi dezvălui însă ceva.

CH : Mersi pentru compliment. Cîntă. Îmi arde gîtul după savoar.

NDC : Naţionalismul acesta nu numai că este **à rebours**, dar este dublat de o înfricoşătoare megalomanie.

CH : Aici stau literalmente cu gura căscată.

NDC : Ehehe ! ehehe ! nătăfleaţă, ca să-ţi cadă în ea para mea hermeneutică !

CH : Ehehe ! ehehe ! însă dă-i mai repede.

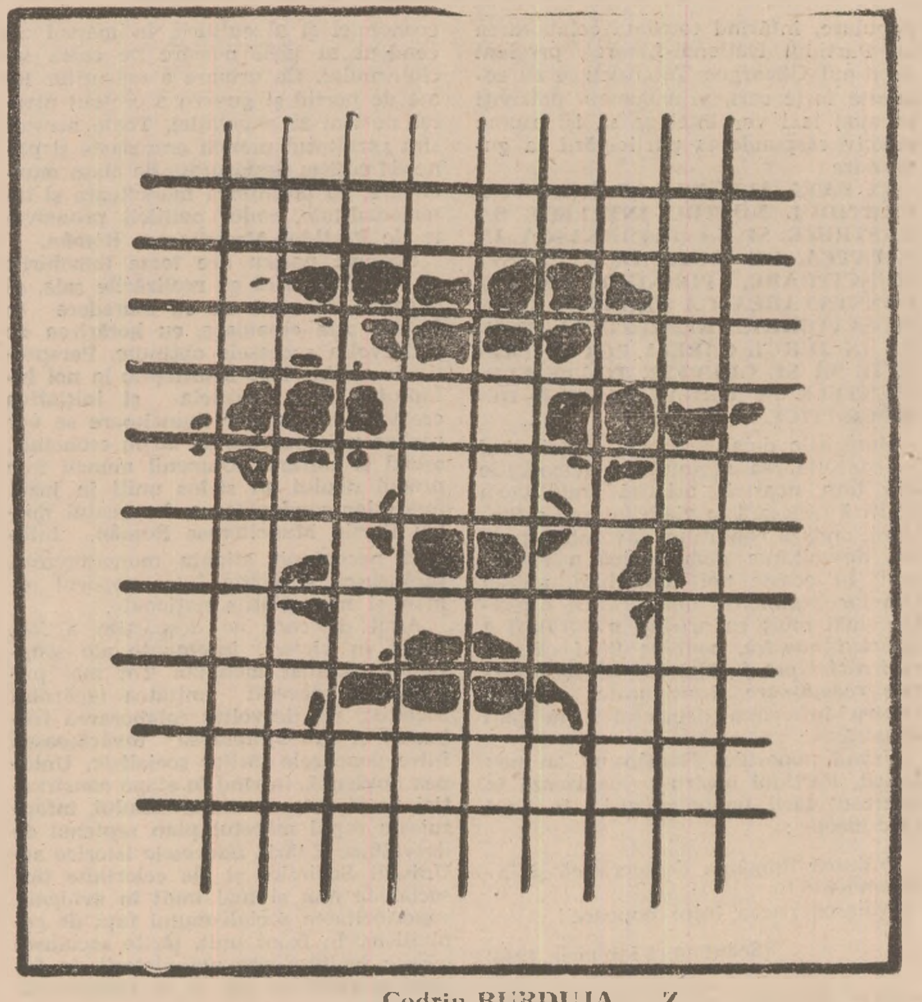
NDC : Păi, treci la textul B, unde povesteşte că, în clipa cînd s-a declanşat zarva decembristă...

CH : ...tocmai se pregătea să scrie «un articol împotriva românilor, ce s-ar fi intitulat **Neantul valah** — cu referinţă (...) mai ales la istoria unui neam nenorocit şi ratat, a unui popor sinucigaş. Evenimentele m-au făcut să-mi schimb părerea şi să renunţ la acest proiect. Sînt bucuros de asta acum.»

NDC : Ohoho, nimicul valah, ratarea colosală a românilor, despre care îşi întreţinea prietenii cu un sentiment de mîndrie nemaiîntîlnibil la vreunul din protocroniştii bucureşteni. Cunoşti genul, nu ?

CH : Ohoho, ohoho. Ca buzunarele-mi. Cămila sovietică este cămila cea mai cocoşată din lume, moldovalahii sînt etnia cea mai ratată de pe mapamond, nimicul lor e cel mai strălucitor...

NDC : Exact, exact. Te-ai prins unde bat. Ai sesizat, perspicacule, etnocentrismul negativ propus de Omul din Răşinari, ce mereu cade — în conversaţii — pe Carpaţii natali. Cum îţi explici asta ?



Codrin BURDUJA — Z

CH : Foarte simplu. Valahii moderni sînt personagii scăpate din trei opere literare : ale lui Budai-Deleanu, Caragiale şi Eminovici. Din primul se trag cei cu sentimentul acut al ţigăniei naţionale, invocată de Mihai Ursachi în manifestul antistănescian, din ultimul, din cel ce a veştejit pe stăpînii istei naţii, fonfi, flecari, bîlbîiţi, katzimiri cu gura strîmbă, găgăuzi, rotmanni fără gît, parlamentatori şi alţi flocari, din el se trag exaltaţii, cioranienii, grandomani pe dos, iar...

NDC : ...din ultimul ocupant fanariot, din Caragiale...

CH : ...cei cu sentimentul românesc al farsei, ce-s undeva pe la mijloc, între ţigănie şi nulitatea colosală, demnă de premiul Nobel pentru eşec. Aceştia nu ar înfiera în tractate şi pamflete, însă ar teatraliza **Farsa valahă** care, pentru ei, are mai puţină consistenţă ontologică decît cioranianul neant danubian.

NDC : Nu-i rău, nu-i rău. Te mişti suplu. Dar să nu ieşim încă din textul B, ce ne dezvăluie ceea ce am putea boteza drept **metanoia** lui Cioran.

CH : Explică-te !

NDC : Mă explic aşa : **metanoia** înseamnă brutal, în Noul Testament, convertire şi, etimologic, schimbare de sentiment. Primul subiect al respectivei operaţii a fost, pe drumul Damascului, apostolul Pavel, devenit din persecutor apologet, agent şi martir al noii credinţe. **Metanoia** implică o transformare interioară, nu o schimbare a vestei şi a opiniilor ; are treabă cu **fides**, nu cu **confessio**. Al doilea fenomen are loc în plan ideologic şi i s-ar potrivi de minune termenul de reconvertire. Ideologia, spre deosebire de religie...

CH : ...o ştim de la Zinoviev...

NDC : ...nu exige zbucium interior, ci afişare gălăgioasă de culori, discursuri, slogane, carnete, adeziuni. Reconvertirea ideologică, deoarece este şi una profesională, ni-l trădează pe oportunist, pe profitor, pe cinicul nefilosofic, pe bişniţar. Înainte de 22 decembrie, turiferar al Sinecdoacei bîlbîite, securist, activist, informator, turnător ; după, analist lucid al morţii pecereului, laudator cu isprăvi dizidenţiale pe la ambasade, sereist, amant al privatizării, într-un cuvînt fesenist dign de antologiile neruşinării.

CH : Eşti convins că decembrie nu a tulburat conştiinţele unor wolfi, boţîrlani sau romani ?

NDC : Neavînd-o, sau avînd în loc pleavă şi puzderii ideologice, rahat de lemn, nu a fost ce să le tulbure. Drept care ei sînt primii exploatatori ai noii situaţii, ai trecerii de la sida comunistă la rîia fesenistă, primii care se îmbată cu puterea, cumulează dolari, deschid consignaţii, îşi dau odraslele la universităţi particulare.

CH : **Boţîrlanii, wolfii, ciurlăii şi rotarii / Luptă să cumuleze dolarii.**

NDC : Pînă vi se va umple paharu, domnule HiroşiRîmaru, oricum în textul B avem o reconvertire ideologică trăită ca o **metanoia**, fiind Cioran un spirit profund religios, un eretic visceral, un bogomil modern. Conţinutul acestei schimbări de sentiment e unul ideologic, dar e interiorizat religios. Reconvertirea cioraniană e de fapt o convertire. Românii nu mai sînt un popoL suicidar, Dumnezeu şi-a întors în sfîrşit Vizajul către neamul său. Iliescu este omul providenţial. Momentul este excepţional : rataţii de la Dunăre asistă la schimbarea la faţă a filosofului antipaTRid şi la încrederea sa nemărginită în actualul plimbăreţ pekinez, fan al modelului Tien-an-men, închinător în mausoleul ayatollahului Kho-MAO-ini.

CH : Asta în textul B.

NDC : Din textul C, unde Sabater îl ia peste picior pentru recăderea în optimism şi imprudenţă futurologică, reiese că în decembrele respectiv românii au **cambiado de catástrofe**, au trecut numai de la o catastrofă la alta, au căzut cu alte cuvinte din puţ în puţ. Ce impresie îţi face această revenire la naţionalismul negativ de altădată ?

EC : — Ştiu eu ? conform **Manualului bunului inchiztor**, Cioran e un **relaps**, a recăzut în erezia profesată iniţial după ce la procesul pripit al istoriei, îşi denunţase de bună voie şi nesilit de nimeni păcatul, viciul, culpa afectivă.

NDC : Şi ?

CH : Şi, ca atare, asemeni oricărui **relaps**, templier au ba, merită şi trebuie ars pe rug pentru a fi revenit, chiar dacă ezitînd, la scepticismu-i funciar.

NDC : Cu negativismul său, de fapt **afirmativism răsturnat**, cu exaltarea nimicniciei valahe, mi se pare el, sub acest unghi, foarte puţin sceptic. În ciuda reputaţiei sale occidentale. Sub acest unghi e mai sceptic Nenea Nelu Caragiale decît eminescianistul Emil ce se făleşte că multă lume a ţinut la buzunar de cinste **Rugăciunea unui dac**. Demonul n-are acces la îndoială. Ce-i de făcut, dragă Cernobîluţ Cernîşevski, scumpe Leninuţ Cernobîlschi ?

EC : Cioran are, crez eu în nătîngia mea, necesitate de o ultimă iluminare. Mi-o sugeră **Pendulul lui Foucault** : una prin şut fundamental.

NDC : ???

EC : Un şut bine tras la baza coloanei vertebrale, spre a-i trezi şarpele Kundalini, a-l obliga să-i urce la glanda pineală şi acolo să-i deschiză al treilea ochi, al lui Shiva sau Georges Bataille, cu care să poată scruta, la justele ei proporţii, mediocritatea neamului său fesenar aşezat în Dalta tot mai puţin stufoasă a băbuţei numite Europa.

NDC : Eşti dat în Paşte, pre legea mea... nevotată încă de cele două camere !

CH : Da. Fac şi eu ce pot. **I fuck what I can.**

Luca PIŢU

Voiagiu prin Halucinaria

„Da ! Trăiască libertaua ! viva-n veci egalitaua !/
Jos șalvarii !"

Încercați să vă imaginați cît e de neplăcut să te afli în postura lui Criticos, cel ades ironizat de „efendi" Cărtărescu, devenit acum autor de epopee cu anexă ! Înțelegeți, dar, șovăiala în fața amenințărilor directe („De-njuravei epopeea-mi, tu pe tine te înjuri"), prudența excesivă a celui ce n-ar voi parcă să se spurce singur ! Cum m-aș putea avînta cu pana-mi stîngace, boantă, cînd alții s-au zburlit neputincioși, refuzînd să facă pronosticuri ? Cum m-aș încumeta (n-am nici satîr, nici nuia, nici măcar forfecuță să... „Hîrști, hîrști, hîrști... cu forfecuța/La orice alusia") să înfrunt agerimea poetului în stare să-mi arunce oricînd vreun citat erudit în ochiul indiscret ? Cum aș îndrăzni să afirm că Mircea — vedeți siguranța de care dau dovadă, nu ? — trebuia negreșit să apuce calea întortocheată a epopeei și să arăt cu degetul semnele incontestabile care-mi preziseseră mie — ca și celorlalți — evoluția aceasta și nu alta ? Dacă Măria Sa Cenzura și-ar folosi în continuare „briceagul", „că doar multe vorbe nu le răbda deloc", scrijelind cu răbdare poleiala arhaismelor, dacă opul ar fi mucezit prin beciurile încurcate și ticsite ale editurilor — ciudate canale ale memoriei colective — pot să vă jur că instinctul meu criticos nu mi-ar fi suflat nimic. Nici o vorbă. N-aș fi avut habar că poate exista *Levantul*. Deci, cum să vă asigur eu pe dumneavoastră că era firesc ca Mircea Cărtărescu să ajungă tocmai la epopee, cînd — se știe — literaturii române nu prea i-au surîs astfel de plăsmuiri ? *Țiganiada* a zăcut mai bine de jumătate de secol pînă a văzut lumina tiparului, suficient de tîrziu pentru a nu mai putea clătina semnificativ literele române. Desigur, ne putem întreba ce soartă ar fi avut literatura noastră dacă ar fi apărut, „capul d'operă" imediat după producere.

Iată însă că, în vreme ce eu mă îndeletnicesc cu explicații cam ipocrite, „ochiul căprui" auctorial, necruțător, imbatabil, postmodern și „rece" clipește nervos din norii *Levantului*, adică exact de acolo de unde a apărut o spărtură, o breșă — după toate prescripțiile teoriei literare, — permițîndu-i Auctorului să-și contemple marionetele, sforăriile, să treacă din literatură în realitate și viceversa. A fost mai greu — mărturisește — cu încropitul din părți furluate („Îndes cîlți în crăpăture, topesc smoală în cazane,/Dau la găuri la burghie, mai cioplesc la cabestane..."), însă *Levantul* a început să plutească și... Dar să nu anticip. Să spun mai bine că Mircea Cărtărescu e un destoinic urmaș al lui Leonachi Dianeu, un fidel continuator al poemationului eroi-comic. Mai ales că acesta îi permite să-și etaleze toată priceperea, închegîndu-și personaje pestrițe, cu dezinvoltura unui prestidigitator, dublat de un soitar limbut. Urechea i-a fost mereu ciulită la limba „a țigănească", „jucăreaua" încîntîndu-l peste măsură. Putea zîmbi ca Budai-Deleanu, avertizînd „că-i numa o alegorie", iar „zavergii", complotiștii..., de, cel înțălept pricepe el. Să ne mai gîndim și că scriitorul nu putea rămîne străin de „cumplitele" mașinațiuni ale carnavalului Iașilor, nici de fandacsia republicană. Avem sau nu obsesia Europei, dar obsesia complotului nu ne-o părăsit niciodată. Așa încît poema levantină e o piesă cu „iroi", dar și o dramă cu „irozi".

E destul de clară — nici nu mai trebuie dovedită — intenția poetului de a ataca realitatea sub scutul ocrotitor al măștilor, de-a complota și el nițel, „în secret mare", la adăpostul zburdălniciei combinatorii. Într-un fel, cu umor și sinceritate, este dezvăluită situația aproape generală a scriitorimii române fricos-curajoase : „Cînd ar vrea a fi Mesia/(Dar de cuie și piroane i-este teamă), cînd ar vrea/doar evanghelist să fie, despre altul a scria/cari el va fi jertfitul..." E bine ca „revo[illegible]rii" descinzînd din vajnicii au[illegible] ai originalei lor „demo-aristo-monarhii" să vorbească destul, dar și mai bine-i să nu fie prea direct. Și totuși (cel puțin acum), scenariul transparent, aluzia politică — deși am reușit să pricep și eu cum ne vin „aleșii" cu hîrzobul din cer — nu mai au prea mare importanță în paginile savuroase ale cărții. Mai curînd, imaginația debordantă, decorurile insolite, suprarealiste aproape, limbajul care-și permite orice libertăți și fantezii sînt semne ale valorii reale a scrierii stînjenite întrucîtva de povestioara politică travestită. Ne-am putea iluziona, cel puțin la primele pagini, că avem în față o pastișă, o „reluare" a spunerii de la patruș'opt. Nimic mai fals ! Orice licență e posibilă, orice găselniță a memoriei poate fi folosită ; neologismul se ciocnește de arhaismele prețioase, invenția lingvistică este sprijinită de muntenismele cele mai obișnuite. Și tocmai această dezlănțuire a limbii bucuria de a amesteca vocabularul a două secole diferite i se transmit cel mai ușor cititorului, molipsindu-l. E destul de greu, după ce ai închis coperțile gălbui ale *Levantului* să-i uiți sonoritățile, gustul și parfumul. Poetul încearcă să deschidă apetitul tuturor simțurilor cititorului său, oferindu-i, mai apoi, chiar și șansa de a participa direct la aventura cărții.

Dacă vom scutura cutia cu păpuși a Auctorului, vom scoate la iveală personaje colorate, peticite chiar, figuri spoite din belșug. Manoil e-un june romantic, o figură de „inglez" „Nu-s inglez, rumân îmi spune și să mor rumân eu voi/But you speak perefectly English, zise grecul minunat), un stihuitor ros de grija țări, nenorocite și de propriul talent, bolnav de ura împotriva „tiraniei care rîde", un lăcrimos destul de vînjos pentru a-l înșfăca de guler pe Auctoriu, spre finalul cărții. Damele înflăcărate își arată împreună cu neștirbita credință în victorie și nurii „rotungiori", franțuzul Languedoc se preumblă înzorzonat prin epopee și prin sufletul cadînelor, în vreme ce chiorul Iaurta se pregătește să-și instaleze — în chip „revoluționer" — dosul în tronul abia eliberat. Adăugați la „cinstita adunare" de pînă acum cortegiul hoților, al palicarilor și al țigăncilor nurlii și veți obține o șleahtă țipătoare îndreptîndu-se șontîc-șontîc spre un ideal niciodată atins. În fond, ca și-n *Țiganiada*, visul gros acoperă nenorocirea unui neam neputincios, care, oricum, va bate pasul pe loc. Mateiu Caragiale, Ion Barbu și Panait Istrati se întîlnesc în mirosul de halva, mirodenii și zahăr candel. Deasupra lor se ridică triumfătoare, vărgata „beșică", balonul, zepelinul sau cum vreți să-i spuneți, caraghioslîcul care materializează inutilitatea revoltei, focul de paie al zaverei. Partea „miraculoasă" a epopeii va fi asigurată de artificiile la care meșter neîntrecut se dovedește a fi Cărtărescul. „Gîngăniile de papir" au privilegiul de-a trece prin experiențe mult mai cutremurătoare decît demodata călătorie la iad sau la rai, unde ce altceva ar putea face decît să plictisească sufletele străbunilor. „Încropirile de hîrtie" vor fi inițiate într-un voiagiu mult mai periculos, între pelicula literaturii ce se poate rupe oricînd și minunata, neașteptata realitate a Bucureștilor cu milițieni cu walkie — talkie. Chiar Omir sau neștiutorul Tasso și-ar fi ascuns degrabă zeitățile dac-ar fi putut presimți efectele înnebunitoare pe care le poate avea etalarea cu nonșalanță a tehnicii, literare ! Poetul se propune pe sine drept demiurg — chiar dacă nu prea arătos, — uimindu-și creaturile cu minunile sale. Diferența de „grad de existență" este anulată, realitatea și literatura se pot interfera, încît nu e de mirare dacă printre clapele mașinii de scris răsare capul hirsut al unui personagiu sau va aluneca scriitorul neprevăzător. Universul „textualizat" amestecă timpurile, figurile, acțiunile. Totul e deja scris, spus și — contrar așteptărilor teoretice lumea de „hîrtie" e totuși vie : „M-așteptam ca dinăuntru lumea asta să să vadă/Numai găuri, să nu fie decît poleieli, pomadă/.../Însă uite-un purec care sare-n barba unui jude..." Iată purecul ! Iată dovada ! Iată Adevărul !

Voiagiul strict revoluționar nu este decît suportul epic, pretextul pentru cealaltă călătorie, în minunatul ținut al *Halucinariei*, în literatură. Se pare că scriitorul s-a înspăimîntat — ipocriziile se mai iartă ! — de sterilitatea demersului parazit al criticii, de „eunucul" bombardat inutil cu „șoapte de iubire", de clasificatorul căruia îi tremură materialul viu în mîini și nu observă, de robul fidel al datelor ce se schimbă și înșeală. Călătoria aceasta — hagialîc necesar — devine o descindere în organismul poeziei. În viscerele ei, în sufletul care otrăvește și vindecă în același timp. Cărtărescu își modulează vocea după vocile particulare, prinzînd gust pentru tot ce-a fost înaintea sa.

Aș putea să spun că-l invidiez pe Cărtărescu. Poate nu e — cel puțin după părerea unora — cea mai fericită frază pe care-aș fi putut-o găsi. Dar o păstrez, ținînd să adaug că-l invidiez nu pentru meritele sale artistice (bineînțeles, am să spun — într-o paranteză — că nu sînt totuși excepționale, nici pentru succesul pe care l-ar putea avea cartea la cei sătui de poezie seacă și crispată, nici măcar pentru cronicile laudative ce i se vor oferi. Deci, nu pentru toate acestea aș rîvni poziția poetului, ci pentru ingeniozitatea (sau inconștiența) cu care a pășit dincolo de bariera impusă de critică, devenind un talentat actor — comediant, în sensul bun — al literaturii. Cîți dintre cei ce-au răsfoit istoriile literare nu și-au dorit ca — măcar o dată — paginile lor să aibă mai multă viață ?

S-ar putea să vi se pară că toate cuvintele mele-s mult prea mari cînd, de de fapt, avem în față un parodiator isteț și nimic mai mult care — nu-i așa ? — și-a urmat îndeaproape modelele. Și ce-a făcut ? Cine are de nevoie de asemenea „pastișe", neadecvate literaturii noastre actuale, cine... ? Dar nu, am să întrerup aici întrebarea. Pentru c-ar fi un semn că nu s-a înțeles nimic din periplul prin *Halucinaria Levantul* — cu toate scăderile, prețiozitățile și artificiile sale — este, pînă la urmă, un atractiv volum de poezii, dar și o istorie a poeziei, unde filele au prins viață și formă de epopee. De la *Povestea Vorbei* pînă la limpezimea eminesciană, ba chiar pînă la îndrăznelile lui Cărtărescu — Manoil, toate traiectoriile sînt posibile. Ochiul nu mai e steril, iar auzul poate prinde chiar și „șoapte de iubire".

Gabriela GAVRIL

Ceasornicul de apă, papagalul Coco, pisicile albastre, Sirena sau despre singurătatea lui Robinson

Scrisă într-o perioadă în care suprarealismul în poezie era interzis și poeții suprarealiști supravegheați îndeaproape, chiar în viața lor particulară, **Insula** reprezintă pentru autorul ei o adevărată robinsonadă : o „ieșire" din poezie spre teatru, dintr-un suprarealism poetic într-un suprarealism de scenă, ascuns cînd de o cortină comică sau bufonă, cînd de una dramatică.

Realismul socialist a avut și o latură pozitivă : a forțat pe unii din autori să caute o portiță de salvare, o lucarnă ce duce spre o altă realitate. Salvarea a fost limbajul metaforic. Salvarea lui Gellu Naum a fost această minunată insulă a dezolării lui Robinson.

Piesa își are și ea peripețiile ei. Respinsă de Editura Eminescu, a reușit să apară la „Cartea Românească", fiind girată de Marin Preda, cel care a avut îndrăzneala să i se opună lui N. Ceaușescu la o întîlnire de lucru a acestuia cu scriitorii, spunîndu-i că dacă **realismul socialist** va fi impus în literatură, el va fi primul care-și va pune ștreangul de gît. Textul piesei **Insula** este populat de fantasmele memoriei lui Robinson. Personajele sînt pe jumătate aeriene, pe jumătate acvatice. Și vin ori într-o nacelă, pe calea norilor, sau pur și simplu răsar din valuri, cum este de pildă Sirena, soția nelegitimă a piratului Surcouf. Obsesia Sirenei este trecutul ei pătat. La invitația lui Robinson de-a rămîne pe Insulă, Sirena răspunde : „Imposibil, Roby... Tu nu-mi cunoști trecutul... Părul meu crește de multă vreme, încet și singur... Am un trecut pătat". Și mai departe : „Am decăzut, prin porturi, prin taverne...".

„Sînt înarmat pînă-n dinți", răspunde Robinson. „Eu reprezint o forță". Mai departe îi descrie bogățiile sale : „Am plantații, de trestie de zahăr și de cacao... Am struguri și pepeni... Și-am să-ți fac o umbrelă de frunze, și-un colier de flori, și-o rochie de blană. Am să dresez, pentru tine, un papagal multicolor, și-am să-l învăț să-ți spună versuri... Iar în sezonul ploilor, în peștera noastră, am să-ți vorbesc despre dragoste ore și ore...".

Robinson însă e sortit să rămînă mereu singur, pe insula lui, cum se vede și în scena finală. Cu sau fără Sirenă, cu sau fără ceilalți (Vineri, Bătrînul Selkirke, Adelaide Selkirke, Radolph Selkirke, Meryi Selkirke, Pierre Surcouf-piratul, Căpetenia Beduinilor, Beduinul-mut, Mabolo, regele Insulei, cei Trei copii albaștri, turiști, polițai, pisicuța albă, focile cîntătoare, papagalii, zebra și leul și pisoii albaștri — personaje fantasmagorice ce bîntuie viziunile lui), el rămîne mereu singur. Și ca un paradox : cu cît sînt mai mulți „ceilalți", cu atît Robinson e mai singur și mai departe de el însuși și de lume. „Ce singur sînt, Doamne ! Și cîtă lume ! Ce singur sînt, aici pe Insula Deznădejdii, unde m-a aruncat soarta, în timpul unei furtuni îngrozitoare !... Îngrozitor de singur !".

Pe Insulă există un ceas enorm din care Robinson stoarce apă, și-l pune la uscat. Prima trimitere este la **Memoria timpului,** celebrul tablou al lui Salvador Dali. Imaginea însă poate fi descifrată și astfel : „Timpul este o apă". De aici pînă la sensul : „Timpul (adică totul) e un pămînt și o apă", nu e decît un pas. Sensul piesei **Insula** este : **nimic nu are rost !** Sau că timpul lui Robinson (dar și al celorlalte personaje) s-a scurs pe apa sîmbetei. Totul pare a fi, cum zice Ecliziastul, deșertăciune și o goană după vînt. Personajele care circulă cu balonul, vin să întărească acest sens.

Din decor mai fac parte : papagalul Coco, pisicile albastre și scaunul din burete. Cînd Robinson împușcă în aer, din înălțimi se prăbușesc : scaune, roți de bicicletă, un manechin în costum de pirat. Obiectele sînt de burete, sensibile la apă. Nu ne-am mira ca din tot ce ating mîinile lui Roby să curgă apă. Pe Insula Deznădejdii apa este o obsesie. Primul cuvînt pe care îl învață Vineri este cuvîntul apă. Cuvîntul are o consistență materială : Vineri îl ia în căușul palmelor și-l ascunde la sîn, ca pe o pietricică sau ca pe niște fructe (nuci de cocos ?). Și apa după cum am văzut simbolizează timpul trecut. Adică timpul mort. Papagalul Coco (un papagal de cîrpă, închis într-o colivie de sîrmă aurită) repetă și el, în locul lui Vineri (Vineri și cu Robinson își fac ora de somn pe țărmul Insulei), cînd mai încet, cînd mai tare, mai rar sau mai repede : „A-pă, a-pă, a-pă...", pînă cînd cade epuizat de plictiseală.

Manechinul-pirat și scaunul din burete se îmbibă și ei de aceeași plictiseală a orei de-amiază. Uneltele dorm, hîrlețul, sapa și altele. Din ceas picură stropi de apă. Curg peste un butoiaș de rom. Picură peste scaunul și manechinul răsturnat pe podeaua Insulei, care nu este altceva decît o hartă. O hartă a singurătății și dezolării unui personaj.

Nichita DANILOV

„MI-AM DAT DEMISIA DIN C.C. DE

Dorin POPA în dialog cu Nicolae BREBAN

...RED ÎNTR-O ŞCOALA DE ROMAN ROMANESC

Dorin Popa: — **Camera aceasta în care m-aţi primit, fără a fi neospitalieră, pare chilia unui lup singuratic. Eu nu sînt obişnuit să fac vizite, dar aici, în casa dumneavoastră, parcă regăsesc ceva cunoscut, nu mă surprinde nimic, nu mă simt străin.**

Nicolae Breban — Cum să spun, la mine nu vine oriçine, nu. În afara faptului că am un organ imbatabil de a selecta oamenii, vin cei cu care am ceva în comun. Şi, în primul rînd, vin cei care vor să scrie romane. Eu cred într-o şcoală de roman românesc, mi se pare că-i o necesitate asta — un efort care să se facă în mod organizat, lucid, pe etape, un efort care cere anumite condiţii dificile grele Uite, toată lumea spune că pe mine mă interesează puterea. E o prostie. Dacă mă interesa puterea, în ultimii 20 de ani eram în C.C., ministru, preşedintele Uniunii Scriitorilor sau în alte posturi din astea în care au fost unii colegi de-ai mei.

— Dar aţi fost în C.C.

— Am fost, dar mi-am dat demisia. Dumneata nu ştii?

— Ba da. Nu vă cred în C. C. şi acuma.

— Nu, dar unii colegi ai mei au fost pînă în ultima clipă. Deci oameni de talent cărora, probabil, le-a plăcut puterea. Deci, îţi spun, dacă mie mi-ar fi plăcut puterea, aş fi fost pînă acum. Tocmai pentru că am fost în C.C. a arătat că puteam să rămîn, nu? Nu-mi place puterea...

— Dacă-mi permiteţi, spuneaţi dumneavoastră într-o carte că de cei orgolioşi te descotoroseşti uşor şi că cei care nu au orgoliu, nu pot sluji. Nu poţi fi...

— Nu poţi fi rege dacă nu poţi fi slugă.

— Cam aşa ceva.

— Nu cam aşa, chiar aşa! Deci nu poţi să fii rege, nu poţi să domneşti, dacă nu ai fost sclav. Cu cît poţi să te supui, să te devotezi mai mult cuiva, unui ideal sau chiar unei persoane, cu atît mai sigur vei putea tu să fii, la rîndul tău, dominator.

— Deci, demisia dumneavoastră din C.C. poate fi privită cel puţin din două unghiuri.

— Nu, e foarte simplu. Am intuit că începe o dictatură, pentru că Ceauşescu începea să concentreze în mîinile sale prea multă putere.

— În ce an v-aţi dat demisia?

— În august 1971, de la Paris mi-am dat-o. Şi ea s-a aprobat, în Biroul Uniunii, în septembrie '71.

— După tezele din iulie şi după protestul dumneavoastră.

— După acele teze şi după toate sutele de şedinţe care au avut loc în ţară şi care vesteau, pentru oricine voia să vadă (numai că nimeni, aici, nu voia să vadă adevărul), vesteau această rupere a pactului dintre noi şi stăpînire care dura de cîţiva ani, pact care părea să ducă spre o normalizare a României în cadrele comunismului dar un comunism [illegible] noi, mai puţin dogmatic decît cel stalinist. Deci tezele vesteau ruperea pactului şi instalarea unui nou tip de concentrare a puterii.

— Deci v-a salvat tot instinctul, mai bun decît al celorlalţi?

— Nu, deja, de o vreme eram rupt între cei de la partid şi colegii (şi prietenii) mei. Am făcut un şir de concesii pe care trebuie să le facă orice om care acceptă un anumit tip de putere, chiar dacă era numai o putere culturală — conduceam revista „România literară" şi eram în Biroul Uniunii Scriitorilor Deja eram nemulţumit şi acest act m-a făcut să mă decid, să mă rup de aparatul românesc de conducere în cultură

— Discutînd zilele acestea cu Nicolae Manolescu, a venit vorba despre acele „pactizări cu diavolul" care, uneori, sînt benefice. De exemplu, dumneavoastră, atunci, conduceaţi cea mai importantă revistă a Uniunii Scriitorilor. Demisionînd, protestînd împotriva puterii comuniste, nemaiacceptînd compromisul, aţi renunţat, implicit, şi la un întreg program cultural.

LÎNGĂ MINE AU FOST MANOLESCU, IVASIUC şi NICHITA. CEILALŢI M-AU OCOLIT

— Da, cînd nu se mai putea face în condiţii normale. Compromis este atunci cînd se face o concesie de amîndouă părţile. Partidul făcuse o concesie, de partea lui noi făcusem şi noi o concesie. În '71, eu am considerat că partidul s-a rigidizat, că nu mai vrea să facă concesii, ceea ce s-a adeverit mai tîrziu. Şi atunci am încetat şi eu concesia din partea mea. Or, unii colegi ai mei au rămas în posturi de conducere la Uniunea Scriitorilor pînă în ultima clipă. Deci cedînd ei enorm, cedînd cultura enorm, detractîndu-se structura Uniunii, a revistelor şi a editurilor, nu a mai fost un compromis, ci a fost oportunism, laşitate ş.a.m.d. **Compromisul** este unul dintre instrumentele vieţii moderne şi economice şi culturale. **Compromis** înseamnă cedarea de ambele părţi, ceea ce face posibilă orice negociere, orice acţiune practică. Deci nu există acţiune practică, eficientă, fără compromis. Dar compromisul înţeles în natura lui — o concesie de ambele părţi. Or, în '71, am văzut că partea cealaltă cu care eu negociam, noi, scriitorii, negociam, a devenit rigidă, a devenit necinstită. Voia puterea totală. Atunci eu am considerat că trebuie să ies din chestia asta, deşi nu eram vizat personal eu eram foarte bine, ca persoană. Dar asta n-au înţeles nici colegii mei, care au crezut că fac o aventură personală. N-au înţeles că nu au vrut să înţeleagă, că altfel ar fi trebuit să se solidarizeze cu mine. Mai ales că eu m-am întors mai devreme, din Occident, decît vroiam — aveam o bursă — ca să tai zvonurile lansate de Securitate, cum că eu am fugit. Şi mi-am dat seama că, dacă rămîneam în străinătate mai multă vreme, aş fi anulat efectul demisiei mele. Şi m-am întors, crezînd că voi putea crea un nucleu în jurul meu, la Uniunea Scriitorilor. Dar am fost, am fost... înconjurat chiar de prietenii apropiaţi. Am fost izolat cu ajutorul lor...



— Aţi fost izolat prin îmbrăţişare?

— Nu, nu prin îmbrăţişare. Am fost înconjurat, izolat.

— A, aţi fost ocolit! Îmi cer scuze că am înţeles, pentru o clipă, contrariul.

— Da, am fost ocolit de colegi şi chiar de prieteni unii dintre ei mari scriitori.

— Totuşi, într-o carte, cineva îşi amintea (povestea) că eraţi prieten cu Marin Preda, dacă nu greşesc, chiar şi după 1971.

— Nu mai eram prieten cu el. Singurii oameni care au fost lîngă mine în perioada aceea au fost **Manolescu, Ivasiuc şi Nichita.** Ceilalţi m-au ocolit. Marin Preda mi-a publicat prima carte, „Îngerul de gips" şi a refuzat să o publice pe a doua „Bunavestire". A refuzat să publice „Bunavestire" timp de trei ani.

— Se spune că „Bunavestire" a apărut, în cele din urmă, cu ajutorul lui Cornel Burtică.

— Da, da, el mi-a publicat-o! Nu cu ajutorul lui, ci chiar el a publicat-o. El m-a întrebat la ce editură vreau s-o public şi pentru că era, deja, respinsă la două edituri din Bucureşti, „Cartea Românească" — editura pe care am înfiinţat-o eu şi unde era Director Marin Preda — şi „Eminescu" unde era Râpeanu, atunci am zis că vreau s-o public la Iaşi.

— Are vreun merit Mircea Radu Iacoban?

— Nici unul!

— Iacoban nu-şi arogă mare merit, e adevărat, dar, într-o cărticică recentă, îşi trage ceva spuză şi cu publicarea cărţii „Bunavestire".

— El a aflat de la ministrul lui, pe vremea aceea era...

— Miu Dobrescu?

— Da, Miu Dobrescu. Burtică l-a chemat pe Miu Dobrescu în cabinet seara, la 6, şi dimineaţa, la 9, Iacoban m-a sunat şi mi-a spus că a primit ordin de la ministru să-mi publice cartea. Şi în trei săptămîni a apărut. Spre norocul meu a apărut necenzurată. Există un exemplar la Iaşi, să apară dăduse, de mai multă vreme, lui Iacoban şi eu ştiam asta. De aceea, cînd Burtică m-a întrebat unde vreau să apară, scîrbit de Bucureşti, am zis că există un exemplar lt Iaşi, să apară acolo. Acel exemplar a şi apărut şi fără cenzură. Cred că-i una dintre foarte puţinele cărţi, poate singura carte apărută, în România fără cenzură.

— Dar nu-mi explic acest comportament atît de binevoitor culturii din partea unui activist P.C.R. Am înţeles că, printre altele, şi publicarea acestui roman a dus la mazilirea lui Burtică.

— Una din pietrele care i s-au legat de gît, sigur că da. După nici un an, Burtică a fost scos şi îndepărtat chiar din conducerea de partid.

— Era chiar aşa un îndrăgostit de cultură?

— Nu, nu, nu. Dimpotrivă, era foarte dogmatic şi era foarte aproape de Ceauşescu. Toată lumea tremura de el. A fost şef şi la Televiziune. Însă era o rivalitate între el şi Dumitru Popescu. Dumitru Popescu devenise laş. Mai ales la adresa mea îi era frică, pentru că era să-şi piardă postul, în '71 atunci cînd mi-am dat demisia.

— De ce?

— El m-a propus.

— Dar el ce era atunci?

REZIŞTI DACĂ AI VOCAŢIE FOARTE PUTERNICĂ

— Secretar C.C. A fost 13 ani secretar C.C., Dumitru Popescu.

— Şi Burtică şi Popescu erau secretari C.C.?

— Da. Şi la un moment dat,, în '77, atunci, Burtică a fost numit secretar C.C. la Cultură. El fusese cu propaganda pînă atunci. Şi fiind numit de cîteva zile, Burtică a început să che me la el pe toată lumea. Ceea ce Po pescu nu făcuse, el nu primea pe n meni. Şi a chemat zeci de scriitori d plasticieni, de actori. Aşa m-a chema şi pe mine: a luat manuscrisul meu mi-a propus.. cum se zice?, să-l mo dific. Spunea că are nu ştiu cîte refe rate, că-i profund neagră cartea. I-a spus că aşa este, dar că nu vreau s mai modific şi că am să emigrez. ram deja disperat. Atuncea a zis va papare aşa cum e şi l-a chemat Miu Dobrescu şi i-a dat ordin să publ ce cartea. Aşa a apărut „Bunavestire Iar ca un amănunt interesant, un r dactor de la „Junimea", mi-a spus coban, Drăgan parcă. Mihai Draga aşa ceva...

— Gh. Drăgan. Mihai Drăgan e fr tele mai mare. Pe redactorul de „Junimea" îl chema Gheorghe Drăga

— Ei bine, acest Drăgan a refuz să fie lector pentru că i s-a părut fi anticomunistă cartea. Şi atunc tea a apărut fără lector. De altfel, vede şi pe caseta cărţii că nu exis lector.

— Da, acum Gh. Drăgan a „avar la Radio Iaşi şi fericeşte de poporul. Şi cartea mea „Utopia po siunii" a stat pe biroul său cîţiva buni, fără să o învrednicească măc cu un referat. În acest timp însă, Gh. Drăgan şi-a publicat sieşi un lum de versuri „Titlu la alegere", lum ce-a luat, în mod excepţional, miul Goncourt. Dar ce să mă plîng La cartea mea nu a făcut refer Dar acest Drăgan Gh., la cartea Mihai Ursachi, „Diotima", a scris referat negativ. Adică a respins-o. C tea a apărut, în cele din urmă, la redactor, tot la „Junimea", şi a premiul Uniunii, a fost o mare c de poezie.

— Eu te provoc să scrii proză. rin Sicoe a făcut şi el tot fizică. Florin Sicoe de 12 ani vine la min

— Da, dar e destul de puternic reziste în prezenţa dumneavoastră?

— A, nu, rezişti dacă ai vocaţie te puternică, dacă vrei foarte Uite au rezistat atîţia: Mircea Săn lescu care e un mare talent şi-i ac în America, Stelian Tănase, Florin coe, Bujor Nedelcovici — acum ani.

— Dar Bujor Nedelcovici este tul de în vîrstă, nu?

— Da, nu ştiu ce l-a făcut să-mi ră sfatul cu primele sale producţii a durat cîţiva ani pînă a începu scrie bine. La început, nu arăta un fel de talent evident.

— Şi Stelian Tănase v-a vizitat

— Da, a fost cîţiva ani pe aici la mine.

— Şi s-a emancipat acum?

— A, de cîţiva ani, acuma, e maestru, cum se spune. A scos de rînd un roman care-i foarte intere mi-a plăcut.

— Nu ştiu, eu văd altfel acest laţii. Nu cred că Gabriel Liiceanu l-ar mai fi vizitat vreodată pe N

— A, mă rog, drumurile se mai parte, nu asta contează. Mircea Să lescu e în America...

— Acum aflu că Mircea Săndu v-a fost discipol. Nu ştiu dacă spus, dar cărţile lui mi-au plăcut deşi nota de originalitate era dest scăzută, poate şi din cauza dun voastră. Pentru mine era clar că influenţa cărţilor lui Breban, da credeam că vă cunoaşteţi. „Place o carte profund brebaniană.

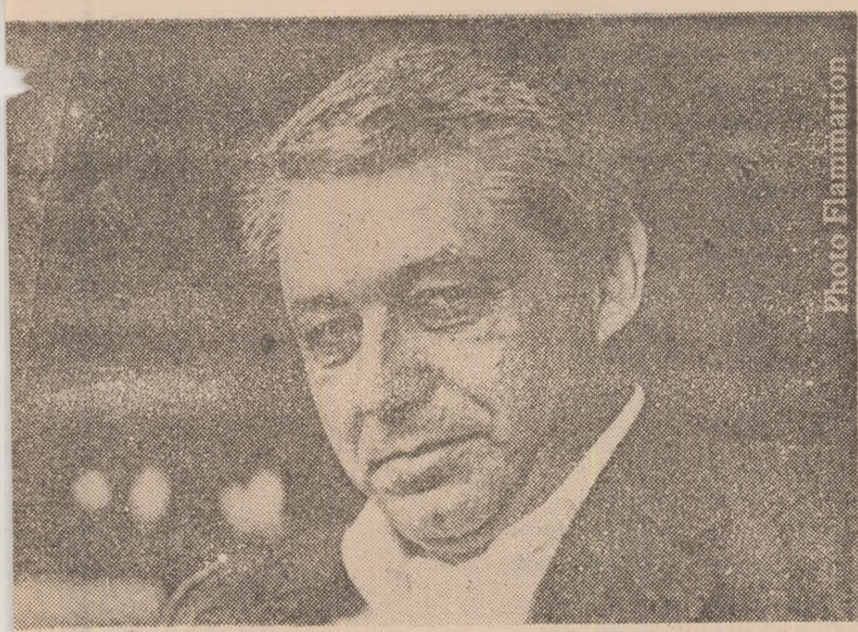
— Nu, „Tratat despre oaspeţi" în umbra „Buneivestiri". I s-a şi proşat şi îl şi enerva asta. Şi apare o „organizaţie", galeria aia tablouri. Nu, dar nu asta e impo importantă e forţa metaforei la e ţa epică.

— Dar eu l-am apreciat şi faptul că şi-a asumat modelul nian, dar credeam că nici nu noaşte. Probabil că doream să nose numai eu.

— Cînd a venit la mine, Săn eu era un simplu profesor de e atît. A venit la mine şi...

— Mircea Săndulescu a fost s la Iaşi.

PARIS, ÎN AUGUST 1971"



a, da, parcă da. A venit la mi-ă-mi ceară sfatul. Eu i-am spus u mai am nici o funcție, nu pot ut cu nimic. A vrut doar să-mi ic — un om care cînd a venit ne nu studiase nimic, scria chiar e prost. Avea scris un roman care lab și a avut forța să-l arunce sau ı încerce să-l publice. Mă rog, era la exigența mea, i-am spus că nul putea fi publicat, dar i-am ă, în momentul în care o face, minat cu el.

avut forța să renunțe la acel ro-modest și pe urmă a venit încă e zile și a scris, după aceea, pri-ıi carte care a luat un premiu la

Prima carte a lui Mircea Sănduescu este „Victorie clandestină".

„Victorie clandistină", da, a luat remiu la Iași, da, da. După aia, lopera lui este, după părerea

„Tratat despre oaspeți" !

Da. Celelalte două, de după ace-au părut mai slabe.

Celelalte două, „Placebo" și „In-diarul", le-a scris gîfîind.

ipsește prozei tre — profesionalismul

Da, sînt mai slabe.

Parcă devenise bolnav după suc-u după bani, nu știu de s-a gră-e ce s-a pripit.

Și a vrut să-și schimbe stilul, să ai semene cu mine...

Ultima, „Intermediarul", e și cea labă. E un ghiveci de fapte, de olări trase de păr. Dar fiind Săn-u, plăcîndu-mi primele lui cărți, t spune că nu am citit-o și pe cu plăcere, chiar dacă, evident, odestă.

Da, da, avea autenticitate, avea e. Da, dumneata ai dreptate, Săn-cu avea o puternică vocație. El vea aproape deloc pregătire cul-, specifică pentru roman. Eu l-am ă înceapă să citească, am fost de brutal cu el, l-am pus să re-la tot ce făcea. El dădea ore de ă, cîștiga mulți bani, avea o ma-L-am pus să renunțe la toate Ei, a renunțat la toate, din pă-și-a spart și căsnicia. Soția lui i-a ondiția să revină la viața dina-el n-a vrut, s-au despărțit și el mutat într-o cămăruță vis-à-vis ne.

Locuiați tot aici ?

Nu, eu locuiam într-o cameră cu că n-aveam locuință. Pe mine dat afară în '72 din casă, de peste

Asta era casa dumneavoastră îna-e '72 ?

Nu, nu, nu. Aveam o vilă pe Heleșteului, acolo, și, mă rog, nunțat ușor la vila aia, deși am și eu bani în ea. Cîțiva ani n-am ınde să locuiesc. Am locuit pe la oaia, pe la Sinaia și stăteam pe a aceea, cînd l-am cunoscut pe lescu, prin 1974, într-o cameră rie. O să vedeți astea în romanul pe care-l public acuma.

— Cum se numește ?

— „Pîndă și seducție".

— Cînd e scris ?

— În '76, în același an cu „Don Juan".

— A, în vremea aceea chiar l-ați scris ?

— Da, da, da. E și un roman anti-comunist, un roman care arată toată atmosfera din jurul meu de suspiciune, de pîndă, de insecuritate ș.a.m.d., lu-cruri despre care eu n-am vorbit nici-odată și care apar aici, în acest roman cvasiautobiografic — sigur, turnat în alte forme, cu altă...

— Romanul apare exact cum l-ați scris atunci, în '76 ?

— Da !

— Nu l-ați refăcut ?

— Nu, eu nu refac niciodată nici o carte, nu-i nevoie !

— Spuneați că Mircea Sândulescu s-a mutat vis-à-vis de dumneavoastră.

— Da, s-a mutat vis-à-vis de mine, da. Chiar unii prieteni îmi spuneau că e securist și le-am răspuns că nu, nu-mi vine să cred. Și într-adevăr zi și noap-te mă vizita. Și-a reluat de la început existența singur, a suferit enorm că l-a părăsit nevasta care s-a căsătorit cu altcineva. După aia s-a recăsătorit și el, și-a făcut familie.

— Are doi copii, Matei și Ovidiu, cărora le-a dedicat una din cărți.

— Dar cîțiva ani a muncit serios și a reușit să scrie un roman bun, „Vic-torie clandestină" și după aceea „Tra-tat despre oaspeți".

— Un titlu grozav acesta, „Victorie clandestină" !

— Da. Și cartea-i bună. Nu era o mare carte, însă e bună, scrisă deja de un profesionist. Asta lipsește prozei noastre — profesionalismul !

— Dar pînă și grosimea (nr. de pa-gini) romanelor lui Sândulescu voia să fie apropiată de cea a romanelor lui Breban.

— Da, da, are și o mică naivitate.

— Eu îl simpatizam chiar și pentru asta. Văd aici un orgoliu mai adînc decît acesta obișnuit, banal, cînd nu vreau să semăn cu nimeni.

— E adevărat. Este ceea ce spuneam la începutul discuției noastre : cine se poate supune, poate deveni stăpîn (do-minator). Dar numai cine poate și cine rezistă în această „supunere".

— Îmi amintiți de Nietzsche care spunea „cît adevăr îndrăznește un spi-rit, cît adevăr suportă el ?". Aveți aces-te cuvinte drept motto la una din căr-țile dumneavoastră.

Oamenii sînt superficiali și văd stricta aparență a unei figuri

— Da, sînt cele două elemente : a îndrăzni și a suporta ! Mulți îndrăz-nesc dar nu rezistă, cad. Asta e cazul spiritelor noastre latine. Noi adesea în-drăznim prea mult. Alte rase, rasa anglo-germană îndrăznește mai puțin, la anumită vîrstă, 20—30 de ani, urcă la un barem mai scăzut. Noi urcăm foarte înalt la început, dar ei rezistă 20 de ani, cum spun eu, pe platou, pe cînd noi cădem și cădem foarte jos.

— Totdeauna m-a complexat că dumneavoastră cunoașteți limba ger-mană. Mă gîndeam mereu că și Emi-nescu a știut limba germană foarte devreme.

— A fost norocul lui și al literatu-rii române. El a avut acces la marea poezie și literatură romantică germană, la filosofia germană ; a avut noroc să-l întîlnească pe Titu Maiorescu. Eu am scris anul trecut, la Paris, o carte pe care am s-o public anul ăsta. Eu am să public trei cărți în iarna asta : un volum de elegii, scris acum 4 ani la Paris, un roman și...

— Publicați un volum de poezii ?

— „Elegii pariziene", da. Și această carte, care e o încercare de specific național, se cheamă „Spiritul românesc în fața unei dictaturi".

— Din ea ați publicat fragmente în „Contrapunct".

— În „Contrapunct", da, și în „Ori-zont", vreo trei. În cartea aceasta îi dau un rol foarte important lui Titu Maiorescu și deplîng faptul că lumea vorbește puțin sau prost, sau incom-plet despre el. Și Z. Ornea, în cartea despre Maiorescu, vorbește incomplet. Titu Maiorescu este un mare spirit, un mare noroc pentru literatura română, dublat, după aceea, de Lovinescu. Însă, într-un fel, Maiorescu e și mai impor-tant decît Lovinescu.

— I se reproșează în mod clasic...

— Sterilitatea.

— Și asta. Dar se spune că, dacă ar fi trăit în altă perioadă, ar fi fost nu-mai politician și critic deloc poate.

— El are o operă mică, e adevărat, dar instinctele lui sînt foarte mari. Es-te un om complet. Or, într-o cultură la început, cum a fost a noastră, întîr-ziată mult și la început, cum era la în-ceputul secolului 19 românesc, instinc-tele joacă un rol însemnat. De aia He-liade, un om foarte mare, prin instinc-tele sale bune și Titu Maiorescu au avut un rol important. Și, pe urmă, Ma-iorescu este singurul scriitor român care s-a amestecat în politică și nu s-a compromis. Ceilalți toți — Iorga, Go-ga — s-au compromis. Și pe urmă a fost un om de o rară modestie.

— Modestie ?

— Modestie, da. Imaginea care cir-culă despre el este aceea că era un om înțepat și mîndru, pentru că oamenii sînt superficiali și văd numai stricta aparență a unei figuri. Un om care a ajuns ministru și prim ministru la București și vine, încă ia trenul și fa-ce o lungă și obositoare călătorie ca să participe la o ședință de cenaclu, este un om profund modest, profund. Mai mult decît modest, aș zice înrobit vo-cației de scriitor, de mentor.

— V-am citit un articol, publicat în „Viața românească", în urmă cu cîțiva ani, intitulat „Tinerii corifei".

— Da, e ultimul articol publicat de mine în România.

— Articolul — eseu era provocat de „Epistolar".

— Da, acolo am considerat „Episto-larul" ca un roman experimental și l-am tratat ca pe romanul unui tînăr prozator care încearcă un experiment. Și l-am lăudat, după cum ați văzut. A fost un pretext de a lăuda grupul ...

— Ei, nu era o simplă laudă acolo. Era un eseu destul de amplu.

— Da și un fel de manifest pentru acest grup format de Pleșu și Liicea-nu, cei care i-au succedat lui Noica, grupul lui Noica...

— Să-i numim și pe ceilalți că-s foarte importanți : Sorin Vieru, Petru Creția, Thomas Kleininger, Andrei Pi-ppidi.

— Nu-i cunosc pe toți. Da, dar pi-lonii grupului sînt Liiceanu și Pleșu pe care-i numeam, în articol, Castor și Polux. Și după aceea, în final, laud și tinerii, nu ?, toată falanga de tineri scriitori care încă erau marginalizați în urmă cu 2—3 ani. Dar „Epistolarul" mi s-a părut interesant ca roman ex-perimental, făcut din scrisori, scrisori reale ; spuneam că-i un roman naiv și în același timp foarte rafinat de seco-lul XVIII francez, roman epistolar. L-am apărat pentru că toată lumea îl înjura. De altfel și pe mine, mulți prie-teni de-ai mei, de la Matei Călinescu la Negoițescu și Marino m-au criticat că am lăudat această carte și pe cei doi.

„Jurnalul de la Păltiniș" a fost un eveniment

— Negoițescu ? De ce Negoițescu ?

— Nu știu. Probabil nu i-a plăcut. De altfel, cei doi, și Liiceanu și Pleșu, aveau un statut ciudat — care m-a și apropiat de ei pentru că și eu am avut acest statut — erau înjurați și de Par-tid și erau înjurați și de oamenii de bine, și de emigrație.

— La Iași am fost mulți aceia care am privit cu multă simpatie cartea.

— La Iași, dar emigrația și viața română. Aici la București, erau izo-lați.

— Dar „Europa liberă" a vorbit ex-trem de frumos de ei, mereu.

— „Europa liberă", da, Ierunca și Monica Lovinescu.

— Sigur, totdeauna i-au susținut. Era un mare sprijin moral, bănuiesc, acesta.

— Mi s-a părut extrem de intere-santă cartea și mai ales că cei doi au lunecat în centrul vieții literare, ceea ce i-a enervat pe unii oameni de aici, ca Nicolae Manolescu sau Eugen Si-mion, care au criticat...

— Nicolae Manolescu n-a dat sem-ne că ar fi enervat de cei doi, Eugen Simion, da.

— Ei, Manolescu n-a scris, ceea ce-i o formă deja de refuz. N-a scris nimic despre „Jurnalul de la Păltiniș", cu atît mai mult cu cît era un eveniment, nu ? Este o carte extrem de importan-tă, nu ?

— Absolut !

— Or, dacă nu scrii tu — un critic important, înseamnă, deja, o atitudine. Iar Eugen Simion chiar a criticat, a înjurat cartea.

— Pînă la un punct, e de înțeles atitudinea lui Eugen Simion, cît își a-pără profesia, dar că nu a „prins" ni-mic din înălțimea cărții este, cum să spun, dureros.

— Simion nu a „prins" teza cărții, i-am spus-o și prin viu grai. „Jurnalul de la Păltiniș" era altceva decît a reu-șit el să vadă, „Jurnalul" era progra-mul unui grup interzis în România, un grup care aproape făcea singur propa-gandă textelor importante.

— Dar propunea un model cultural unic la noi.

— Sigur că da, un model antimar-xist. Deci, dacă înjurai acest grup, fă-ceai jocul unor forțe... Aici au jucat niște vanități.

— Niște vanități ieftine. Care sînt condițiile ca cineva să devină ucenic ?

— Să-i placă romanul, să vrea să facă roman.

— Mai devreme m-ați acuzat, în-tr-un punct, că m-am exprimat prea în general... Să spunem că vrea să facă roman și Mutu Malagambistu...

— Să-i placă foarte mult și să vrea să facă. Și să fie un scriitor, să devină un scriitor.

— După cum vă „citesc", eu cred că puține lucruri vă displac mai puternic decît zelul prostului.

— Ei, inteligența nu-i neapărat ne-cesară pentru a fi creator.

— Ba este neapărat necesară. Cred că nu trebuie să fie prima calitate, in-teligența, dar nu poate lipsi creației.

— Da, dar uite că este un prost care este unul din cei mai mari romancieri ai secolului 19, Emile Zola. Zola nu-i un om foarte inteligent.

— Dar ce instinct a avut chiar nu-mai în cazul afacerii Dreiffus ?

— Instinct politic. Nu, onestitate și curaj politic, dar nu era un om de mare inteligență și în cărțile sale nici nu apar mari spirite. Însă e un mare creator. Sau Liviu Rebreanu al nostru nu era cel mai inteligent om din ge-nerația sa, făcea mai degrabă figură de om mediocru, șters.

— Dar Sadoveanu era inteligent ?

— Nici Sadoveanu, da, nici Sado-veanu. Mai ales, gîndiți-vă, Liviu Re-breanu în cercul de la „Sburătorul" cînd erau atîtea inteligențe brillante acolo. Însă Rebreanu a creat primul roman care a stat în picioare, Ion.

— Iar hiperinteligentul Camil Pe-trescu...

— E mai puțin important ca ro-mancier, deși ca prim romancier mo-dern, da. Dar a scris prea puțin, el a fost steril. Poate nu atît seril, cît ne-hotărît.

— Dar el a fost singurul care a avut program și l-a și respectat.

— Programele astea nu fac doi bani.

— Totuși el e poate singurul scriitor român care și-a respectat programul din tinerețe.

— Da, mai bine nu-l respecta, mai bine rămînea numai romancier.

București, — 15 dec. 1990

Paul GOMA

În cerc (6)

— Domnu Cristu zicea că din contră.

— Din contră, ce? Ce zicea, că din contră? deveni Alaci foarte atent și la pîndă.

Damiana răspunse numaidecît.

— Zicea că nu-i chiar adevărat ce se spune despre el, că n-a turnat niciodată, asta s-a lansat, așa, fiindcă lucrase o vreme și dincoace..

— L-în cruce pe mama lui de jigodie! Și pe el și pe Budac! șopti Alaci și, de astădată nu mai gîfîi. Păi nu fiindcă lucrase pentru ăștialalți îi puneam noi pătura-n cap și-l izolam, nu de-aia, că mai erau destui din ăștia, de o pildă Budac, ci pentru că și-n celulă turna! De-aia! Crucea mamii lui de cîntăreț!

— Nu știu precis ce era cu el, dar era simpatic. Și avea și facultate.

— Ce sa zic, îți crapă mintea de deșteaptă! Și ce dacă avea facultate? Ce, eu n-am? Și, dacă vrei să știi eu am Dreptul la Iași, pe vremea aia Dreptul de la Iași era cea mai serioasă facultate, nici nu discuta cu Bucureștiul. Ca să nu mai vorbim de Cluj. Aștia, ardelenii, făceau după sistemul nemțesc, făceau acolo, doi-trei ani și ieșeau, mă rog frumos, doctori. Noi făceam carte serioasă, franțuzească! Și, dacă nu-i cu supărare, de ce-i iei apărarea lui Cristu?

— Ce apărare, am zis și eu, am lucrat cu el la găini și era foarte simpatic

— Simpatic! Și altceva, afară de simpatic? Ce interes ai tu să-l aperi pe Gristu? Nu cumva... Te pomenești că și cu ăsta te-ai... Ia spune, și cu el?...

— Șșșt!, se rugă ea, apucîndu-i mîna și strîngîndu-i-o.

— Clar, zîmbi Alaci și obrazul i se destinse, ca și cum ar fi căpătat confirmarea unei vești îmbucurătoare.

Trecură în liniște două mutări. Se auzea stiloul lui Iosub scîrțîind. Apoi bărbatul reluă liniștit, cu glas otova;

— Te-am scos din noroi, dumnezeii mă-ti, din-din-din noroi te-am scos, te-am făcut om, cucoană te-am făcut...

Damiana zîmbea îndepărtat și fuma și sufla fumul în sus, înspre acel ceva căruia-i zîmbea — Alaci bîzîia mai departe, dintr-un fel de inerție, părea că nici măcar nu-l deranjează faptul că nu e ascultat, se aștepta la asta, se obișnuise să nu fie ascultat. Cînd îi venea rîndul să mute, muta, în felul lui, probînd cu degetul locul unde avea să depună piesa!

— Ți se pupă mîna și ți se zice doamnă, te-am prezentat familiei mele, te-am introdus în societate, printre oameni, printre intelectuali...

— Da ce, acolo nu-mi pupa nimeni mîna? Dacă vrei să știi toți studenții, obișnuiau, toți studenții.

— Așa, așa, toți studenții, toți! Întîi îți pupau mîna și după aia te răsturnau cu cracii-n sus, prin porumb, pe malul Borcii, prin șanțuri, pe unde se-ntîmpla să-ți pupe mîna? Pe-o cutie de conserve, pe-o țigară, ai înghițit kilometri de...



— Nu vezi ce prostii 'spui? Ce conserve? Ce să fac cu cu conservele, știi bine că nu-mi plac, vezi ce prostii spui?

Alaci urmă, nici nu simțise că fusese întrerupt!

— ...Numai cine n-a vrut, numai cine n-a avut plăcere de tine! Spune, tu-ți crucea mă-ti, ți-a scăpat vreun deoist? Ori vreun tractorist de la fermă? Ori ăia de la aerodrom? Și prin gară, cu oafele alelalte, Leana și Veta și Jana-Curdăfer și țiganca aia mustăcioasă și săbăloasă aia cu gura plină de viplă, de era înregistrată la sifilis, aveam eu informațiile mele, era în evidență, ca sifilitică! Agățați oamenii pe unde se nimerea făceați gura cu copiii de mînă, pe-o bere, pe-un pachet de țigări tu-vă-n cruce pe mama voastră, de ordinare! Curve ordinare!

— Înjuri ca un birjar, vezi, poate te-aude ăsta, activistul.

Cum ați scăpat voi de stuf, asta nu pricep Cum ați scăpat! Că și ăștia de-acum, de la moravuri, dracu-i știe cu ce se-ocupă, că unde te întorceai numai de-alde voi dădeai.

— Te-aude, mă, dragă...

— Las' s-audă, și ce dac-aude? Să știe și el ce poamă ai fost. Că de cînd mama m-a făcut n-am văzut o muiere să-și desfacă cracii cu atîta iuțeală...

— Că m-ai văzut tu cum desfac. .

— Doamne-ferește să reziști tu, cum vezi o pereche de nădragi, Doamne-ferește...

---

clipele vieții

POEZIA

Poezia nu-i o brățară de aur
Poezia nu-i frunzuliță de laur
Poezia cu solzi de balaur

Poezia nu-i o caleașcă
Poezia nu este pleașcă
Poezia când vrea să te pască

Poezia nu-i un ceasornic
Poezia nu-i ornitorinc
Poezia ce sfâșie spornic

Mihai URSACHI

— Noroc că n-au fost ai tăi, făcu Damiana, aprinzînd o nouă țigară cu mîini liniștite.

Alaci ridică un cal, cugetă îndelung unde să-l pună, în sfîrșit, luă cu el un pion:

— Acu să mi te văd ce faci cu tura aia, spuse el, tare, apoi, fără pauză: Eu tot persist că ai ceva, nu se poate să n-ai tu ceva nimfomanic, altfel cum se explică, ia răspunde la mine, cum se explică că, cum vezi un bărbat, cum îți salți rochia. Să te duc la un doctor, să te consulte...

— Mai bine te-ai duce tu la doctor, eu n-am ce căuta la doctor, n-am nenoie, tu ai, nevoie.

— ...Că-mi ziceam că dacă te scot din mocirla aia umană, din mediul ăla, din societatea aia de curve și de poponari, ai să te schimbi. Aiurea, ce să mai schimbi!

— Ce-ar fi dacă-ai vorbi mai încet?...

— ... După atîția kilometri cîți ai înghițit și prin cîte-ai trecut, amin, schimbare! Și doar mi-ai promis, mi-ai jurat, să nu negi, mi-ai jurat, nu mi-ai jurat tu că te faci femeie de treabă?

— Am jurat.

— Atunci de ce nu te faci? De ce mi-ai promis, dacă știai că nu te poti ține de promisiune?

---

ars poetica

scrii ca și cum ai primi sau ai da de pomană
cin' te-a văzut cum zgîrcit muști din pîine
noaptea deasupra hîrtiei cu versuri pe care
cad fărmăturile aspre acel niciodată
nu-ți va citi poezia scrii
ca și cum ai primi de pomană **cînd**
cad fărmăturile aspre pe foaia
întinsă ca-n palmă în palmă
le-aduni și la gură le duci fiindcă scrii
ca și cum ai primi de pomană **și**
cad fărmăturile aspre-n poem
negre sau sure în versul tău alb
cad printre litere 'n litere —— semne
de punctuație asimilate
de poezie ca de rugăciunea
de dimineață și seară căci scrii
ca și cum ai da de pomană **și-atunci**
cînd mîna flămîndă pe foaie ți-o lași
să mai ciugulească și ea, ți-o apucă
poemul cu gingiile însîngerate căci

ai scris ca și cum ai primit sau ai dat de pomană

Emilian GALAICU-PĂUN

— Cum nu mă țin?

— ...După ce că te-am scos din noroiul ăla și din bordelul ăla și din mizeria aia și te-am înțolit și ți-am dat să mănînci și să n-ai grija zilei de mîine și te-am scos în lume, te-am prezentat oamenilor serioși, uite, să-ți prezint pe soția mea... Soția crucea mă-si, dintr-o ordinară și-o nenorocită, am făcut soția mea!

— Fii atent la tură.

— Și te-am introdus în societate, printre intelectuali, intelectuali pur-sînge, cu școală serioasă, veche, nu ca puțoii ăia neisprăviți care pîn-să-și dea seama pe ce lume trăiesc, s-au pomenit la pușcărie și ne-au nenorocit cu reeducarea...

— Ți-am luat tura.

— Ia-o și fă borș din ea. Uite, șah! Fiindcă ăștia, dealde domnu Toni al tău au făcut porcăriile și crimele alea în reeducare.

— Vezi că spui prostii? Ton n-a fost la Pitești, el a fost arestat în '56. Cu Ungaria.

— Crucea mamii lui, tot un drac! Și ce dacă n-a fost la Pitești? Păi, eu tocmai asta făceam că, chiar dacă n-a fost și n-a trecut prin reeducare, parc-ar fi fost! Mă rog, ăia care au chiar trecut, Dumnezeu cu ei, da dom' Toni-al tău? Un puțoi nenorocit și contaminat!

— Ți-am mai luat o tură.

— Și-atunci de ce, de ce, fă, n-ai zis tu că te-ai săturat de mizerie? Că vrei și tu să fii om și să faci copii?

— Mai încecet... și-i luă un nebun.

— N-am prea fost atent, se scuză el. Dă să fac altă mișcare.

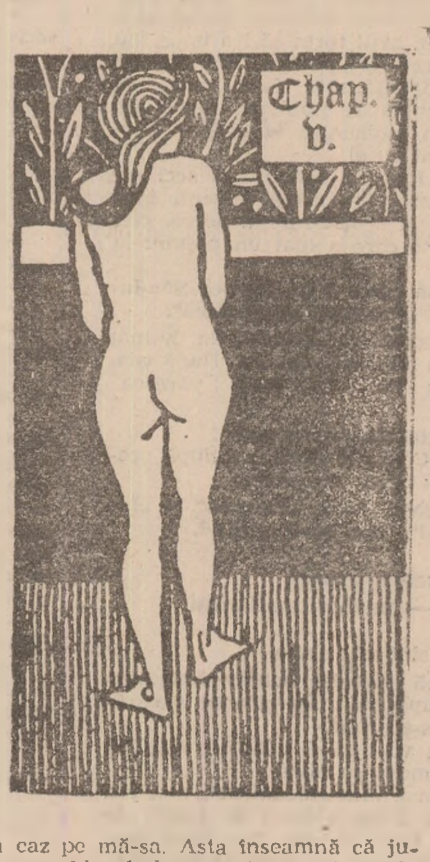
Damiana îi dădu piesa înapoi și jocul continuă. Alaci tăcea, concentrat.

— Acum, acolo... făcu Damiana după o vreme, privind la fereastra făinită și zăngănitoare, prin care, parcă, nu pătrundea puțină lumină, ci puținul întuneric lăptos de-afară — acuma, acolo, pe vremea asta, nu prea era nimica de lucru. Doar la curățat zăpada din curtea fermei. Și ăi de erau angajați la zootehnie. La cartofi mai era, dar plăteau slab si toată ziua cu mîna prin cartofii stricați. Și mai era la moară, la cărat, dar la moară era angajat ăla, Sica, ori cum îl chema...

— Îl știu pe Siom Sion, dă-l în crucea mă-si, ăl ce fusese mare ștab și călcase pe bec, așa-i trebuie, ce mă-sa, jur, el mînca și bea și freca mașini negre și avea la dispoziție orice, și noi îi trăgeam la arpacaș și la roabă și izolare-n cămașă și izmană și ne ucidea Trîmbițaș...

— Îl știai dinainte? Pe Sion?

— Pe el, nu, dă-l în crucea mă-si, da pe ta-su. Ta-su era agentul nostru, a băgat vreo douăzeci de comuniști la pușcărie de al dracului, la procesul meu n-a apărut și s-au evaporat și declarațiile mele în legătură cu el. Și cînd eu vreau să mă adresez instanței și să zic și de Sion, președintele zice. treci mai departe nu e cazul — 'tu-l



în caz pe mă-sa. Asta înseamnă că jucase dublu de-la-nceput, ori virase la momentul oportun și-acum, în loc să-mi țină de urît în boxă... nu era cazul. Da fi-su a dat în bară. Nu sufla nimic despre capul lui de-acuzare si făcuse pușcăria la ei, la Tîrgu-Ocna, de-acolo nu transpira, dar am aflat eu destule, am cules eu ceva informații, făcuse niște simple găinării, ceva cu niște mașini, circula mult în străinătate și făcea trampa cu mașini care, pe deasupra mai erau și furate de peacolo, din Occident. Și în al doilea rînd, el se băga și pe la chestii din astea, de achiziționat utilaj prost și scump, dar scump era pentru stat, fiindcă diferența o depunea el, pe numele lui, în Elveția. Și l-a prins și l-a băgat la subminarea economiei naționale, articol greu...

— E adevărat că mai ciordea?

— Ai de capul meu, tot ce nu era bătut în cuie, și-n străinătate a fost un scandal, a ciordit niște conserve, intră el într-un magazin de ăsta cu autoservire și pune-n coș ce-o fi pus, și bagă în servietă conservele. A fost chestia mare, cu schimb de scrisori.

— Și cizmele tale?

— Păi asta voiam să zic, cizmele alea galbene, de mi le-a trimis Silvia, venisem din Baltă și Sion, hop și el, hai, să trăiești, nea Puiule, că ce mai faci, că una, că alta, macină el un sfert de ceas și se cară, și cînd să iau cizmele...

— Mai facem o partidă?

Remus RADINA

Testamentul din morgă (5)

Motto: „Răbdarea în suferință este mai mare decît învierea din morți sau decît orice altă minune" **(Seuse).**

Pactul cu diavolul

Lazăr Tiberiu a îmbunătățit mîncarea și a dat dispoziție ca toți deținuții bolnavi sau slăbiți să fie mutați în patru brigăzi de la secția K. Cum și eu figuram ca slăbit în scriptele infirmeriei, am fost mutat aici. În secția K am avut marea bucurie să reîntîlnesc pe maiorul de cavalerie Lucian Dimitriu, din Craiova, cel care intenționase să mă trimită în Jugoslavia, în [illegible]ra anului 1948. I-am amintit ce spe[illegible]se el că este în Jugoslavia și i-am povestit ce a fost în realitate. Maiorul Dimitriu mi-a spus că fusese arestat cu puțin înainte de plecarea mea în Jugoslavia, cînd mă aflam la examene în București. El făcea parte din organizația secretă a generalului Carlaonț, de la Craiova. În această organizație fuseseră încadrați de securitate mai mulți craioveni, printre care: profesorul Mihail Paulian, colonelul Grigorescu, colonelul Ștefan Hălălău, fost comandant al Școlii de ofițeri rezervă artilerie, care acum era în aceeași brigadă cu mine, studenții Marin Dandoe, Sergiu Mandinescu și Vlad Drăgoiescu, sublocotenentul Tiberiu Tolescu, din comuna Circea, județul Dolj. În secția K am mai cunoscut și pe doctorul Chișiu, din Bădăcin, care mi-a fost vecin de pat. După eliberare, el a devenit un cunoscut savant, dar a avut o tragică soartă: a murit în cutremurul din 4 martie 1977. Chișiu era un partizan înfocat al democrației. Tot [illegible]rtizani ai democrației erau și inginerul Ieronim Popescu, din Ploiești, și Fay Petreanu, din București, student la medicină, care trecuse prin închisoarea Pitești fără a face pactul cu diavolul.

Călăul Ion Stancu

Deși capii torționarilor din brigăzile 13 și 14 fuseseră ridicați de la canal, mai erau unii care continuau teroarea. Printre aceștia era și Ion Stancu, fostul meu coleg despre care am mai vorbit. M-am dus la brigăzile studențești, l-am chemat afară și i-am spus:

— Măi Ioane, ai trecut prin reeducare, ai căzut, ai făcut atîta rău colegilor tăi. Vezi că reeducarea prin metodele voastre este respinsă chiar de administrația lagărului. Ce mai aștepți și nu te schimbi?

— Am văzut multe nedreptăți în viață, chiar tatăl meu a fost un exploatator!, mi-a răspuns el.

— Ai curajul să critici pe tatăl tău chiar în fața mea?, l-am întrebat. Din cauza tatălui tău lovești fără milă în semenii tăi? Eu îți amintesc cuvintele lui Thomas Cralyle, care ar trebui să-ți dea de gîndit: „Chiar dacă minciuna ar trebui să se înalțe pînă la ceruri și să acopere lumea, va veni o zi cînd falimentul va trebui să o mături și să ne mîntuie de ea"!

Dar Stancu nu a înțeles nimic din cele discutate, el a ajuns brigadier în locul lui Bogdănescu și a continuat să asuprească pe colegii săi.

CAPITOLUL 9

Motto: „Voi, toți ce-ați plîns în întuneric
Și nimeni nu v-a mîngîiat,
Din lunga voastră-ngenunchiere,
Sculați! Cristos a înviat!" **(Alexandru Vlahuță)**

Și altul: Lazăr Tiberiu

Au venit și Sfintele Paști ale anului 1952. Am recitat colegilor două poezii pe care le recitam totdeauna de Paști, atît în închisoare, cît și după eliberare, uneori chiar în biserică. Este vorba de poeziile „La Paști" de George Coșbuc și „Cristos a înviat!" de Alexandru Vlahuță. Sfintele Sărbători au fost totdeauna prilej de înălțare și întărire sufletească. Într-una din seri, a năvălit în baraca noastră un om cu capul roșu de sînge, care nu mai putea să vorbească, ci răgea ca un animal și căuta să se ascundă. Am rămas toți îngroziți. Nu bănuiam ce se putuse întîmpla cu el, parcă intrase cu capul în gura unui tigru. Profesorul Valeriu Basarabeanu a încercat să-l liniștească, dar omul părea ieșit din minți. Nu peste mult timp am aflat ce se întîmplase: nenorocitul se numea Maxim și ajunsese la raportul comandantului Lazăr Tiberiu, care a luat o piatră și l-a lovit peste față, pînă i-a scos dinții!

Îi lovea cu piciorul în testicule

După cîteva zile, am asistat la o altă scenă: Lazăr Tiberiu a scos în curte un grup de deținuți, pe care i-a pus să se culce în niște bălți și apă murdară. Apoi i-a pus să facă broasca și el îi lovea din spate cu piciorul în testicule. Privind scena cu maiorul Lucian Dimitriu, pe fereastra barăcii noastre, i-am spus acestuia:

— Vă dau cuvîntul de onoare că niciodată nu voi executa aceste culcări, cu riscul de a fi omorît!

Maiorul Dimitriu mi-a răspuns:

— Cred că acum gîndești așa, dar să știi că în fața lui Lazăr Tiberiu, de groază, vei uita de cuvîntul dat. El ține la această pedeapsă, pe care a aplicat-o și la închisoarea Făgăraș. Eu am fost de două ori voluntar pe front, de două ori rănit, dar îți mărturisesc că mult mai greu este lagărul decît războiul!

Din acea zi, de cîte ori treceam pe lîngă comandantul lagărului, știind că s-ar putea să ne culce și cum eram hotărît să nu mă culc, îmi aminteam de fața plină de sînge a lui Maxim și instinctiv îmi duceam mîna la față.

(va urma)



Codrin BURDUJA — Q

PURTĂTORUL OFRANDEI EZITĂ, CUPRINS DE AMĂRĂCIUNE

**Stropii argintii de pe pleoape,
de pe tricou, de pe piciorul stîng,
lănțișoarele ca niște unde ce se propagă,
luminoase, încolăcirea sfidătoare-a
brățărilor, scînteile
din fusta ta de piele
întunecată, legănarea plină
atît de complicat încît ne orbea,
de un dispreț hypnotic, a cerceilor, desenul
al părului tău —**

**toate acestea,
învălmășite, învîrtejite,
au dispărut sub nori de pulbere
cînd tu, iuțindu-ți pasul zvelt, să prinzi
autobuzul, ai călcat drept într-o
spărtură, dîndu-ți glezna peste cap.
Privindu-te cum te ridici mă cuprinde
amărăciunea!
Tocmai acum să-ți tremure pulpele,
să te fistîcești, să te ții de șale,
să lași să ți se citească pe-obraz
usturimea? rușinea?!
Tocmai acum cînd, cu părul răvășit,
cu genunchii plini de sînge și nisip, stînd
alături semeți, ca doi dușmani, cu palmele
și coatele sfîșiate, cu rana aceea ciudată
de sub ureche, într-adevăr ai putea
să-ți iei o privire sălbatică,
nelumească? Și să treci
printre noi ca printre cîrlige
de rufe!**

DULCEAȚA BĂTRÎNEȚII

**De la acest telefon albăstrui i-am explicat cîndva
lui Clotho de ce nu am putut veni la întîlnire.
Cum, chiar în ziua aceea, apăsînd clanța,
m-am trezit în bătaia unui pulverizator, într-o lume
de stropi luminoși, plutind în aer ca praful, și am auzit
din depărtări, cîntecul duios al bătrîneții. Și am rămas așa
ceasuri întregi.**

**Ea m-a părăsit dar eu, privind firul cu spire
argintii, cum unduiește, și receptorul atîrnînd zvelt,
o văd deja trecînd peste podeaua de sunătoare
a amintirii, venind din spate și atingîndu-mi tîmpla,
atunci cînd trupul meu nu va mai fi decît o toropeală tremurătoare
învelită-n molton vișiniu.**

UN CÎNTEC DE DRAGOSTE AL D-NEI CHURCHILL

(Apocrifă)

**Terasa e mai albă
ca niciodată. Și parcă începe să se urnească.
Întind mîna spre o ferigă.
Acum simt că pot să-mi las tîmplele
să zumzăie
în lumina eternă, gingașă a lipsei
oricărui sens...**

Caius DOBRESCU



O, • • • • • •
• voi, • • • •
• • • bile, • • •
• • • • • bile •

De fapt, în ziua în care am găsit în rigola
fragedă a trotuarului o bilă tristă și cenușie,
de mărimea unei cireșe amare, nu am avut
impresia că mi se întîmplă un lucru extraordinar.
Mă obișnuisem să descopăr mereu cîte
ceva în timpul lungilor mele plimbări de
după-amiază, de obicei obiecte fără importanță pe
care le luam totuși, înduioșat de singurătatea
lor, de abandonul acela sfîșietor în mijlocul
unui oraș probabil necunoscut pentru ele.
Am ridicat-o deci politicos, am privit-o cu
un surîs indulgent și, pipăindu-i cu arătătorul
o cicatrice fină, rămasă în urma unei vechi răni
nemărturisite, am băgat-o în buzunarul de sus
al hainei, lîngă batista înfocată, convins că
fac exact ceea ce trebuie. Am tresărit surprins
însă cînd, a doua zi, aproximativ în același loc,
am zărit o altă bilă, tot cenușie, dar de o nuanță
mai deschisă, puțin mai grasă ca prima și
parcă mai vioaie. Am salvat-o și pe aceasta
c-o imperceptibilă mirare a sprîncenelor, păs-
trîndu-mi, calm și protector, eleganța înnăscută
și atît de apreciată în almanahul Gotha.
Am trăit apoi cîteva luni de adevărată încîntare.
Întîlneam din ce în ce mai multe bile, de
dimensiuni variate, irizînd culori tandre, avînd
în preajmă-le un aer rarefiat, trandafiriu, mai
dulce decît cel pe care-l respiram normal, închi-
zînd muzici laice și limpezi, declanșate la
cea mai ușoară atingere, în sferele vesele, îmbu-
jorîndu-mi obrajii cu rotunjimea lor juvenilă.
Mă delectam ceasuri întregi rostogolindu-le
pe scînduri vajnice de brad, geluite pînă la
catifelare, evitînd cu grație ciocnirile ilicite
sau scufundîndu-le, aproape leșinate de plăcere,
în gălețí pline cu șampanii calde și aurii.
Inițiindu-mă în arta delicată (dar virilă !)
a balisticii, le aruncam în oglinzi tulburător
de adînci spre-a le crea, pentru o clipă
măcar, iluzia că-și vor săruta propriul
contur, însîngerîndu-și-l nostalgic. Suit pe
casă, răvășit de lumină și orgoliu, organizam
fermecătoare tablouri vivante, executate
cu voluptate pe marginea subțire a streșinilor
de șindrilă, înfățișînd scene de ură
și amor din viața învăpăiată a fluturilor
vaganți ; iar dedesubt, pe pajiști : platbande
de crini, tapajul micilor cruciferi !
Uneori, extenuat de zbenguiala lor gentilă,
le înțepeneam, din capriciu, în faldurile unor
melodii severe, cîntate cu un singur deget
la orga hidraulică a familiei, ca după aceea,
plictisit, să le îngădui cele mai deșucheate
traiectorii printre vaze cu buze
groase și răsfrînte, pe stofe și plușuri
pubere, în spații rău famate. În sfîrșit,
nemaiputînd să le suport, sîcîit de rouă, le
dam pradă, numărîndu-le în prealabil cu abacul,
ca să nu se piardă în tufele proaspete
de năsturel, motanilor mei opiomani.
Pînă ce, pe neașteptate, într-un amurg de
țipirig am înțeles totul. Tocmai mă chinuiam
să cuprind o bilă copilăros de timidă,
aparent părăsită pe lespezile unei curți
pustii, în realitate înconjurată cu dragoste
de remize parfumate discret cu tabac, reușisem
chiar s-o iau în brațe — îi simțeam
apăsarea dureroasă pe piept — cînd,
într-o fracțiune aprigă de secundă, am priceput
o dată pentru totdeauna, înfiorat de
calvarul ce aveam să-l străbat de acum înainte,
că nu, nu eu le aduaam îndatoritor și naiv
în calești închiriate anume (adio, adolescența
mea amanetată la muntele de pietate !)
ci ele, oh, da, ele mă căutau cu neliniște, cu
patimă, cu trufie, pretutindeni. Eram, pur și
simplu, urmărit pas cu pas de bile !

Emil BRUMARU

Trădarea intelectualilor

Viața noastră socială se democratizează foarte lent, sau nu se democratizează deloc, sau chiar e în regres în această privință datorită trecutului comunist care mai trăiește în oameni sub forma vinei, conștiente sau inconștiente, individuale sau colective. Și între toate categoriile sociale, intelectualii sînt cei care au vina cea mai mare, care au greșit cel mai mult.

Întîi pentru că au avut posturi în care nu puteau rămîne în afara politicii și, pentru a nu-și pierde micile sau marile privilegii, au colaborat cu p.c.r. și securitatea ; în al doilea rînd : avînd mai multă carte, ar fi trebuit să știe să aleagă mai clar între bine și rău, să știe dacă sînt de partea spiritului sau a materiei ; în al treilea rînd : să știe că exemplul lor influențează pe cei mai simpli și să aibă responsabilitatea morală a acestei situații. Faptul de a fi putut învăța, de a se fi hrănit cu fructele cele mai consistente ale spiritului omenesc trebuia să-i oblige ; să capete nu orgoliul situației lor și vanitatea de-a nu o pierde, ci în primul rînd conștiința obligației față de spirit și de ceilalți oameni.

Greșind cel mai mult atunci, intelectualii greșesc cel mai mult și acum. E mai ușor pentru ei să persiste în greșelile care, datorită alegerilor de la 20 mai, au devenit justificabile și ușor cosmetizabile, decît să recunoască, nu public, ci față de ei înșiși, că au greșit și că trebuie să se schimbe. Li se pare mai ușor să-și opacizeze conștiința și s-o ferească de înțelegerea care ar fi un reproș. De aceea din evenimente înțeleg nu cauzele, nu mobilurile, nu adevăratele intenții, nu faptele în claritatea lor, ci doar ipotezele care le transformă în fantome de acte care le dau dreptate să doarmă mai departe sau să greșească mai departe. Dacă susțin și acum ceea ce este aberant ca fiind drept, își pot privi în liniște și trecutul plin de compromisuri, lașități, colaboraționisme și prejudicii mergînd pînă la crimă. Dacă aprobă noul cinism ca pe o cale normală și democratică, dacă se conving că aceasta este singura cale posibilă, deci bună, trecutul lor poate fi absolvit și nu-s obligați să-și reproșeze mare lucru. Aceeași lașitate, deci, atunci, ca și acum, aceeași deviere de la adevăr, aceeași măsluire și aceeași autoînșelare.

Intelectualul este omul care nu suportă să se privească pe sine în față, nici realitatea. Este cel care, dacă știe ceva, nu crede în ceea ce știe. Este cel care, înmagazinînd cunoștințe și depărtîndu-se de simplitatea organică a omului de rînd, nu poate asimila ceea ce a învățat, nu-și poate asuma ponderea morală a cunoștințelor, este cel la care cunoștințele nu pot deveni conștiință. El este prin excelență fluctuantul, neîncrezătorul, alienatul, necredinciosul ; cel care depinde cel mai mult de opinia curentă, de moda axiologică, cel mai puțin centrat pe sine însuși, de aceea cel mai expus vanității, cel care are cea mai puțină capacitate de a rezista distorsiunilor impuse.

Așa se explică de ce cei mai mulți profesori sînt, de exemplu, feseniști, de ce în închisori cel mai puțin demni erau intelectualii.



Grafică americană

Și cu cît vina este mai mare, cu atît mai puțin intelectualul se lasă penetrat de adevăr, cu atît mai deformată în sensul interesului său de a-și masca greșeala va fi perceperea realității, pînă la a nu mai fi în stare să vadă decît inversul a ceea ce se întîmplă, contrariul celei mai flagrante evidențe.

Celui ce i se dă mult i se cere mult. Intelectualul român crede că diploma lui trebuie să oblige societatea (să-l remunereze. foarte bine, să-i creeze privilegii, să-i acorde stimă și chiar glorie), nu să-l oblige pe el societății prin mai multă muncă, mai multă moralitate, mai multă răspundere, mai mult altruism. În loc ca diploma să-l ateste în situația de slujitor al intereselor generale (ca unul care, fiind mai dotat, a putut să ia contact cu tezaurul spiritual al omenirii), el vrea ca diploma să determine societatea să-l slujească. În loc ca diploma să-i dea fericirea de a se putea dedica mai bine celorlalți, el crede că aceasta îl pune doar în postura de a putea cere cît mai mult. Neslujind ci pretinzînd, el se înstrăinează de cei de la care cere, și se înstrăinează și de esența sa. Normal că, nesatisfăcut în orgoliul și în fripturismul său, se va lipsi oricînd de patrie și de Dumnezeu, ca de



Codrin BURDUJA — R

niște ornamente. Ori se va expatria, dacă poate, meritul lui fiind prea mare ca să mai trăiască într-o țară săracă și care nu se democratizează numai la exprimarea purei sale dorințe, — ori va măslui adevărul numai ca să-i fie bine. Cum cei mai mulți neputînd să se stabilească aiurea, pretenția și evitarea adevărului vor fi norme uzuale de viață.

Iată de ce cred că pînă ce această generație de vinovați nu se va stinge, nu vom avea democrație adevărată, oricîte legi democratice se vor vota. Pentru că nu văd ce eveniment să-i mai facă să se simtă culpabili și, de aici pornind, să vrea să se schimbe, să se răscumpere. Dacă nici transformările din Europa de Est, nici Decembrie '89 n-au fost de-ajuns nimic nu le va fi de-ajuns. De altfel, era de prevăzut : în spirit, nu se pot arde etapele.

Nicolae IONEL

Chacall

Înhumare

A murit de moarte bună. Îl depunem cu grijă, groapa e chiar lîngă peretele ranchului, ranch în care am trăit cu toții clipe de neuitat. ne-am pilit, ne-am gratulat, ne-am bătut etc. ranch, hm, vorba vine, o biată hulubărie arătoasă, la marginea orașului, pe Ursulea, jos două camere, sus chiar hulubăria, glu, glu, columbii cu gîlgîiturile lor alintate. Așa decisese el să trăiască încă de-acum treizeci de ani, singur, mai o fîțulică, mai o pedantă, mai o pîrțotină, în doze homeopatice, și noi, pîlcul iconoclast, ciumații tîrgului, incomozii, intelectualii, în fiecare seară la el, în columbărie, inversînd lumea, dînd de lucru urechiștilor de sus, de pe Sărărie.

Sicriul stă bine pe fundul gropii, aruncă fiecare cîte un pumn de țărînă, rîp, rîp, gata, ne ștergem la ochi și dăm tot pămîntul la loc. Fără preot ? da, fără preot, a vrut el așa, el, cucernicul, ne rugăm lui Dumnezeu, dăm puțină apă pe mîini, ne ștergem cu prosopul lui și ne așezăm la masă, Dumnezeu să-l ierte ! gîl, gîl, vin făcut de el, în toamnă, stăm tăcuți, mîncăm dintr-o pîine împleită, una din fîțele lui aduce un platou cu friptură uscată, gogoșari murați, pușí de el, în toamnă, telemea, gîl, gîl, e prea trist, observă unu, lui i-au plăcut glumele, spune-o tu pe aia cu Ițic, gîl, gîl, fîța trage dintr-un Kent și deschide televizorul, fără sonor ! zice unu, fără sonor, și arată cu degetul la obraz, nu ? pe ecran popi cîntînd, găuri mari, negre, în bărbi dese, în bărbi rare, gîl, gîl, mai mușcăm din friptură, popii cîntă, spune-o pe-a lui Păstorel cu rușii, îi plăcea lui, gîl, gîl, popii cîntă cu gurile rotunde, negre, nu-i auzim, Dumnezeu să-l ierte !, fîțulica începe să cînte : pasăăăre, pasăăăre, ne uităm la buzele ei umflate, ne uităm la popi, ne ridicăm și o luăm spre oraș.

Orașul e plin de popi care cîntă.

Val GHEORGHIU

Teleguța fariseilor

Cutia Academiei

1. Dacă academicianul Bârlădeanu lucește printr-o operă sublimă care... președintele compromisului for, Mihai Drăgănescu a publicat în timp o serie de cărți pe teme să spunem „filosofice", inovînd viguros limbajul (este autorul clasicilor termeni **arhem, mentitate, ortosens** etc.), celebrînd pios materia (sau, mai corect, **informateria**), „forțele de producție ale comunismului" și culminînd cu o confecție deocamdată incomprehensibilă, despre care nu se poate spune sigur decît că are în jur de 500 de pagini, intitulată **Ortofizica**. În privința unei gîndiri care cutează a ataca „problemele ultime", „materia profundă" (altceva decît materia în accepția ei de obște) este recomandabil să ne păstrăm în domeniul palpabilului. Așa încît vom da cu sfiiciune tîrcoale acestor ciu-**Profunzimile lumii materiale. In**-dățenii inefabile (cu titluri apăsate: **formația materiei, Inelul lumii materiale** etc.), căutînd a pași ferm printre nisipurile mișcătoare ale propozițiilor.

Pentru că — nu-i așa? — ce comentariu poți face la niște afirmații precum: „Omul, în întregimea lui, mai mult este decît există" (**Spiritualitate, informație, materie**, editura Academiei, 1988, p. 18), sau: „Corpul este organe, mușchi, țesuturi, celule, fluide, molecule, particule elementare și informaterie, dar este mai mult decît toate acestea. Corpul conține creierul, iar creierul conține mintea (...) deci mintea aparține corpului, face parte din corp" (**op. cit.**, p. 33)? Ce-i drept, întîlnim uneori și propoziții ceva mai limpezi, deși această limpezime poate fi la fel de înșelătoare, interzicînd înțelegerea profanului: „Animalele nu au sentiment cosmic deoarece ele nu se gîndesc la cosmos, nu studiază Universul și cosmosul, nu meditează la propriul rol în lume" (**op. cit.**, p. 19).

Cum vedem, rostul „filosofului" este să afirme rezolut ceea ce nouă celorlalți ni s-ar părea o banalitate năprasnică, enunțînd fără să clipească tocmai acele locuri comune de care plebea are o vinovată oroare. Dar încă de la Socrate se știe că pentru a „elibera" omul de rînd de falsa impresie că se mișcă numai printre evidențe, cineva trebuie să vină cu o ingenuitate secundă, amintind că pătratul are patru laturi, triunghiul doar trei, iar comunismul e viitorul de aur al omenirii.

Oricum, despre „cărțile" academicianului cap nu putem spune, deocamdată, decît că sunt mai mult lungi decît late și mai mult late decît adînci...

2. Dar cine este abisalul domn Mihai Drăgănescu și cum a ajuns el să mediteze la arhitectura **arhemului**? Opera sa filosofică este, firește, rodul unei fericite convertiri: „Am avut încă din tinerețe o înclinație spre meditație, îmi puneam întrebări la care nu găseam răspuns, dar atunci nu am studiat lucrări de filosofie. Acest lucru s-a întîmplat după ce am devenit inginer și pregăteam doctoratul. Apoi au urmat universitatea serală de filosofie, timp de trei ani" (**Informația materiei**, editura Academiei, 1990, p. 228). Iată în puține cuvinte aventura unei conștiințe torturate încă din junețe de „sentimentul cosmic".

După cei trei ani de filosofie serală, inginerul s-a edificat: animalele ori plantele nu pot avea, din nefericire, sentiment cosmic pentru că nu-și pun întrebări și nu meditează la rolul lor pe lume. Sentiment cosmic nu pot avea decît **arhemul** și, cu atît mai vîrtos, **patriarhemul**, inventatorul celui dintîi, întrupat în gingașa făptură a Președintelui Academiei române. O mai nimerită alegere nici că se putea...

Valeriu **GHERGHEL**

Tipuri și tertipuri

Dincolo de individualități sau, mai degrabă, tocmai datorită lor se conturează în scrisul nostru publicistic o mai mult sau mai puțin colorată, mai mult sau mai puțin consistentă tipologie. Colorată ideologic, dar, cu accente în scară, și temperamental. Rostirea unora e în mod natural atașantă, prin timbrul atrăgător și modulația persuasivă. Bucurîndu-se de aprecieri sau, dimpotrivă, contestați pătimaș, aceștia sînt protagoniștii, vădit dotați pentru discursul gazetăresc. Alții, vrînd să capteze interesul, recurg la o mimică studiată, cu gesticulări cochete și alte efecte de suprafață. În competiție inegală, vedeta și cabotinul. Există, apoi, condeierul în haine de lucru, deloc preocupat de oglindirea de sine, aplecîndu-se atent asupra unei realități confuze, convulsive și cu multe dedesubturi. Cu intenții nici măcar voalate, agresiv se manifestă colțoșii, care, lăsînd deoparte orice scrupul, pornesc în dreapta și — mai puțin! — în stînga. Degeaba au dîrdîit ei vreo cîteva săptămîni și au dat din... colț în colț, ba unii au fost puși chiar și pe fugă? Acum, că e tulbure atmosfera și patimile întunecă judecata, ar fi vremea răfuielii... Hulesc, mînjesc, batjocoresc. Știu ei ce fac. Colo, sus, la galeria ticsită cu prostani, neciopliți și deșucheați, are cine să-i aplaude. Dar mai ales, din umbră, are cine să-i încurajeze.

Și, ca să revenim la comparația cu teatrul. Pe scena cuprinzătoare, în culisele cărcia foșnesc zvonuri contrariante, zvonuri incitante, se perindă chipuri și măști cu expresii felurite, uneori de o mobilitate (suspect de) derutantă, impenetrabile alteori sau crispate într-o grimasă ce poate însemna sau un rînjet cinic, sau o strîmbătură de impertinență, atunci cînd această încordare nu sugerează volbura unor frămîntări, a unor patetice îndoieli, a unei opintiri spre adevăr. Personajele, mai bine zis tipurile, se recunosc ușor în acest spectacol de reviste. Ghidușul, în largul lui printre moftangii, nu-și găsește astîmpăr, batjocorind pe fățarnic, papagalicind pe nătăfleț, punînd capcane șarlatanului neobrăzat. Versatilul șerpuiește dibaci, cu un meșteșug bine stăpînit al vorbelor în doi peri. Candidul se încurcă în propriile-i ficțiuni, însă, curios, naivitatea lui, care duce la o percepție răsturnată a raportului de forțe (nu afirma, stupefiant, un critic binecunoscut, din păcate eșuat la „Adevărul", că el ține partea Puterii întrucît o simte vulnerabilă sub atacurile opoziției ?!), nu-i lipsită de ifos. Grobianul pare drogat de voluptatea deșănțată a invectivei. Mincinosul, cu o pornire irezistibilă spre diversiuni și contrafaceri, îți aruncă fără jenă praf în ochi. Recunoașteți pe cîte cineva? În tiparele primitoare ale acestei „distribuții" puteți așeza pe cine credeți de cuviință.

Ridicîndu-se cortina, cortina de fum, îl putem zări, cu oarecare dificultate, pe reflexivul onest încercînd să se facă auzit. Cîți stau să ia aminte? Veleitarii se agită de mama focului, doar-doar or prinde și ei, la înghesuială, un loc mai în față. Sforarii se țin, după cum li-i datul, de cacialmale, pentru care, ce-i drept găsesc destulă clientelă. Vehemenții, bătîndu-se cu pumnul în piept, ridică tonul într-o retorică de trei parale. Dar sînt și voci sincer indignate, strigîndu-și, în nădejdea că le-o auzi cine trebuie, dezamăgirea și nevoia de clarificări. Vicleanul, uns cu alifiile presei mistificatoare de pînă mai deunăzi (și de... „Azi"), se pricepe să îmbrobodească pe cei ce nu s-au săturat de vorbe calpe.

Tertipurile, cînd mai abile, cînd mai sfruntate, ale fesenizatei noastre Televiziuni (dacă ai sta să asculți plîngerea ipocrită a senatorului Claudiu Iordache, TVR practică o fățișă discriminare față de plăpînda formație de guvernămînt!) nu sînt percepute în toată nocivitatea lor de concetățeanul dornic să petreacă, să se destindă după o zi de (ne)muncă și de încordări. Poate să spună și să răspundă redactorul Vartan Arachelian, cum o și face, ritos, într-un interviu acordat „Opiniei studențești": „Nu am încredere în cei de la *Actualități* nici cînd spun *Bună seascara*". Pentru liniștea lui — și nu e nici o ironie! — teleabonatul preferă să se lase dus cu vorba. Putem spune că e servit. Chiar cu asupra de măsură.

Ascultînd ba una, ba alta, citind fel de fel de opinii contradictorii, nu-i de mirare că bietul ins se descumpănește. În cine să se mai încreadă, dacă pînă și gazetarii pe care contează nu evită inconsecvențe[illegible] și, uneori, [illegible] cîte un diagnostic, cîte un pronostic. De pildă, Ion Cristoiu semnala cu cîtva timp în urmă, în „Zig-Zag", „o primejdioasă resurecție a ceaușismului, prin intermediul reabilitării politice a fostei Securități". Dar iată ca un gazetar pățit, Petre Mihai Băcanu, apucă să-și dea și el cu părerea, într-un interviu apărut în „Cronica": „Nu cred eu că mai are cineva ideea să înființeze un partid [illegible] la noi". După cîteva zile numai, faptul s-a produs! Dezmințindu-l astfel și pe „profetul" Silviu Brucan, care, vă amintiți, socotea acest partid ca fiind „terminat". Încă nu ne dădeam seama cu toții pe atunci ce hram poartă F.S.N.-ul.

Dacă profesioniștii se înșală, cît discernămînt s-ar cere unui cititor oarecare? Ciulind urechea la insinuările cutăruia, făcînd ochii mari sub șocul vreunei revelații, enervîndu-se atunci cînd ceva nu-i este pe plac, îl paște, aproape sigur, dezorientarea. Șansa lui, care nu-i doar a lui, stă în virtutea naturală a bunului-simț. Cu doar acest frust măsurariu, multe s-ar îndrepta în această lume bolnavă de nervi și de neîncredere. Lucrurile ar prinde să-și recapete conturul real. Oamenii nu ar mai vorbi între ei de-a surda. Harababura și-ar pierde, treptat, din semnele de absurd. Nu ar fi simplu? Prea simplu, într-adevăr, ca să ne îngăduim cine știe ce grăbite iluzii.

Florin **FAIFER**

Noi și lumea lui Caragiale

Ultimii ani au fost martorii unei avalanșe de lucrări avînd ca obiect opera lui Ion Luca Caragiale: texte sistematice, eseuri, comentarii la texte, replici la comentarii, unele publicate, altele de culise dezvăluie toate interesul ieșit din comun față de marele clasic. „Caragiale e prezent peste tot, e invocat la tot pasul (mai puțin în manualele școlare) cu bună dispoziție sau cu năduf, dar întotdeauna cu naturalețe" nota Victor Bârsan într-un mic studiu scris în 1989. „Evident e in joc o motivație care o depășește pe cea strict literară" adaugă discret acest autor renunțînd la o explicație prea abruptă. Și într-adevăr Caragiale este astăzi solicitat, pînă la abuz, dincolo de contextul său natural. Deși aparține istoriei literare a ajuns să ne obsedeze nu pentru că am fi invadați de livresc ci de realitate; de un prezent stigmatizat și de întrebări care nu vizează deloc „literatura". „Cum sîntem de am eșuat într-o viață pe cît de chinuită pe atît de artificială și caraghioasă?"; Cum am ajuns să dăm naștere unui regim crud, meschin și ridicol în același timp?"

Poate să ne fie Caragiale de vreun ajutor în fața unor astfel de întrebări? Mulți fac din Caragiale un reper. Găsesc în scrierile sale esențiala oglindă prin care recompun esența concretei noastre înfățișări. Ei spun: lumea lui — demagogie, excrocherie și indolentă trăncăneală, corupție și mai ales coruptibilitate, gălăgie și moft — reflectă un stil național. El, acest stil este de vină. El ne-a înconjurat și încă ne înconjoară.

Ideea că un fond psihologic, un tipar colectiv, se transmite peste epoci, determinînd existența popoarelor, a fost foarte activă în cultura europeană din secolul trecut și în primele decenii ale secolului XX. La noi o primă încercare de sinteză pe tema psihologiei naționale datează din 1905. Cartea lui D. Drăghicescu la care ne referim, *Din psihologia poporului român*, a fost scrisă prin analogie studii similare asupra marilor popoare europene: francez, german, englez. Poate tocmai de aceea predomină observațiile negative într-o tipologie de altfel bogată. Iată ce reține D. Drăghicescu:

— frică, nepăsare, fatalism, indolență, lene;

— filozofia destinului și a norocului;

— neobișnuința cu încordările lungi și sforțările continui — de aici importanța aparențelor ori a espediantelor;

— lipsa de prevedere (a un fel de prevedere întoarsă de-a [illegible]) și umilința ca mod de a înșela;

— ironie și sarcasm, ca expresie a superiorității asupra vecinilor;

— inteligență fină, vioiciune, capacitate de pătrundere;

— caracter sociabil și ospitalier.

Dintre lucrările ulterioare pe această temă, să mai amintim printre autori, pe F. Buricescu și Mircea Vulcănescu — cea mai cunoscută rămîne *Psihologia poporului român* a lui Constantin Rădulescu Motru. Veritabilă sinteză, studiul filozofului și psihologului argumentează:

— caracterul individual al românului;

— neobișnuința muncii metodice, efortul în salturi;

— risipirea timpului;

— caracterul primitor, tolerant, religios, iubitor de dreptate;

— lipsa de considerație față de legi — și a celor care le fac și a celor pentru care se fac;

— indisponibilitatea pentru valorile burgheze — printre altele libera inițiativă.

Lumea lui Caragiale ar putea fi privită drept efect al acestor date de psihologie socială. Așa și procedează unul dintre autorii citați (Victor Bârsan) cînd o explică prin propria sa tipologie culturală, *sentiment mioritic, primatul posibilului asupra realului, inapetența pentru acțiune, adamism cultural, enciclopedism*. Universul pieselor, momentelor și schițelor caragialești, devenită printr-o astfel de înțelegere descripția prescurtată a unui mod de a fi, o schemă transparentă la lectură, o scurtă dar esențializată sinteză ar constitui o variantă imaginară pe lingă variantele realului prin care a trecut societatea românească pînă astăzi, supunîndu-se toate aceleiași logici profunde.

*

Acesta era începutul unui studiu scris în 1989, unul dintre multele care au avut pretenția de a vorbi despre spiritul național. De atunci Revoluția a adus cîteva schimbări. Textul lui Victor Bârsan referitor la Caragiale, care circula între prieteni — avînd șansa să mă număr printre ei l-am cunoscut și eu — a fost publicat în revista „22". Clasicii acestei teme, sever cenzurați sub comunism, au putut fi citați sau așezați la locul pe care îl merită, în librării. Dar nu am ajuns bine să o privim că imaginea din oglindă s-a tulburat din nou. Între sloganuri frenetice și mineriade, vechile sentimente și cuvinte își pot găsi cu greu un loc. Față de ce se întîmplă poporului român astăzi, acestui nou popor, lumea juisantă și fără sentimentul tragicului din opera lui Ion Luca Caragiale pare un vis. Uneori, un strigăt speriat, ca [illegible] pe care l-am auzit mai ieri:

„Gata, s-a terminat! Noi nu mai aparținem lumii lui Caragiale."

*

Gata, s-a terminat!

Gabriel **ANDREESCU**

Un rege „fără interpret“:

Jurnalul lui Carol al II-lea

Rezultatul votului a fost pentru primirea ultimatumului, 11 nu, 10 da, 4 pentru discuții și 1 rezervat, dar iată-l :

	Primire	Mobilizare
Mironescu	Nu 1	Da
Iorga	Nu 2	Da
Anghelescu	Nu 3	Da
Argetoianu	Da 1	Da
Balif	Da 2	Nu
Iamandi	Nu 4	Da
Antonescu	Nu 5	Da
Ciobanu	Nu 6	Da
Dragomir	Nu 7	Da
Popp	Nu 8	Da
Gigurtu	Discuții 1	Da
Cristu	Da 3	Da
Hortolomei	Nu 9	Da
Cancicov	Da 4	Da
Slăvescu	Discuții 2	Da
Ilcuș	Da 5	Da
Giurescu	Discuții 3	Da
Bentoiu	Da 6	Da
Portocală	Discuții 4	Da
Ghelmegeanu	Da 7	Da
Mitiță		Da
[Constantinescu]	Da 8	Da
Andrei	Nu 10	Da
Macovei	Da 9	Da
Tătărescu	Rezervat	Da
Ralea	Discuții 5	Da
Urdăreanu	Nu 11	Da
Țenescu	Da 10	Da

De la început s-a văzut tendința către cedare. La propunerea lui Urdăreanu, mobilizarea imediată a armatei, sau aliat toți, afară de unul singur, Balif. Nu pot zice că m-am sculat prea fericit de la acest Consiliu. A urmat să trimitem nota prin care cerem să stăm de vorbă, rămîne să mi se prezinte cît mai repede totul.

Sfîrșindu-se masa a și venit Tătărescu cu proiectul de răspuns pe care i-am aprobat. Din discuțiile cu el a reieșit că este pentru cedare, raționamentele lui sînt incontestabil logice nefiind susținuti de nimeni chiar aliații noștri din Înțelegerea Balcanică, iugoslavii, sfătuindu-ne să primim, iar pe de altă parte primejdia de a fi atacați pe 3 fronturi, totul este logic în această părere

Eu însă găsesc și, am zis-o în afară de logică mai există și o morală națională și politică, trebuie rezistat la aceste feluri de injoncțiuni brutale și nejustificate prin forța brutală trebuie rezistat, am spus eu, și sper că după trimiterea cererii noastre, care desigur va fi refuzată, timpul de reculegere al fiecăruia va face să se revină la sentimente mai bărbătești. Altă mare decepție, chiar decretul de mobilizare care l-am iscălit azi de dimineață, n-am putut obține să fie publicat, atît a intrat în sufletul unora ideea cedării încît Tătărescu și chiar Ilcuș m-au sfătuit să fie reținut.

Tot după-amiază l-am primit pe Killinger, inspectorul diplomatic al Reichului. I-am pledat cu toată căldura noastră, i-am arătat convingerea că această agresiune nu este îndreptată contra noastră ci contra Germaniei El a fost de acord cu punctele mele de vedere, dar mi-a atras atenția că toată strategia germană a fost să nu se angajeze pe două fronturi și că dușmanul lor principal este astăzi Anglia.

Pe de altă parte, URSS a făcut așa serviciu Reichului, încît nu se poate întoarce de dragul nostru împotriva Sovietelor Totuși, se angajează să telegrafieze cele spuse de mine la Berlin. De fapt, deși ne-am apropiat de Germania, ea ne-a vîndut fără scrupule intereselor sale.

S-a mai hotărît în discuțiile cu Tătărescu că va trebui să procedăm după al doilea Consiliu de Coroană de astă-noapte, la o completare și remaniere a guvernului. Trebuie să intre, ca să putem face față la această situație, Vaida ca Președinte al Consiliului, Inculeț și Nistor, ca reprezentanți ai provinciilor amenințate, Argetoianu ca ministru al afacerilor străine. Ar fi mai bine, crede el, să putem lua și pe cineva de la foștii legionari și de la generația 22. Înainte de Consiliu am propus lui Vaida să preia guvernul, a refuzat, acceptînd însă să intre sub Tătărescu ; Argentoianu a primit și el.

Consiliul are loc și am ieșit din el amărît și dezgustat ; toți acei care făceau pe eroii la prînz s-au dezumflat. Numai 6 voturi din cei 26 prezenți au fost pentru rezistență. Numele lor merită să fie înscrise cu litere de aur în cartea demnității românești : Nicolae Iorga, Victor Iamandi, Silviu Dragomir, Traian Pop, Ștefan Ciobanu, Ernest Urdăreanu. Toți ceilalți, cu oarecare nuanță, au fost pentru acceptarea ultimatumului. Dar iată tabloul lor :

1. Vaida	— da	
2. Anghelescu	— da	
3. Mironescu	— da	
4. Iorga	— nu	— cu cond.
5. Argetoianu	— da	
6. Balif	— da	
7. Iamandi	— da	
8. V. Antonescu	— expectativ	
9. Cancicov	— da	
10. Dragomir	— nu	
11. Pop	— nu	
12. Hortolomei	— da	
13. Cristu	— da	
14. Gigurtu	— da	
15. Ciobanu	— nu	
16. Macovei	— da	
17. Andrei	— da	
18. Mitiță	— da	
19. Slăvescu	— da	
20. Ilcuș	— da	
21. Ralea	— da	
22. Giurescu	— da	
23. Ghelmegeanu	— da	
24. Portocală	— da	
25. Bentoiu	— da	
26. Urdăreanu	— nu	

Au fost impresionați de sfaturile ce ne-au venit de peste granită, au fost impresionați și de ideea că nu vom putea cîștiga așa un război. Unii au propus rezistența și pe urmă au cedat ; ar fi fost cel puțin un gest.

Un mic incident comico-tragic a fost în cursul atacului lui Iorga împotriva lui Țenescu și Slăvescu ; l-am întrebat cît crede că costă un avion de bombardament, mi-a răspuns că probabil vreo 500 000 lei, a rămas extrem de uimit cînd a auzit că e de 30 de milioane.

Discuții mai îndelungate au fost inutile, deci am încheiat Consiliul printr-o scurtă cuvîntare în care am spus că este ziua cea mai dureroasă a vieții mele, această zi în care trebuie să mă bucur că fiul meu și-a trecut bacalaureatul. Că consider că se face o mare greșeală de a ceda fără nici o rezistență aproape un sfert din țară, dar mă văd copleșit de avizul marii majorități a acelora cărora le-am cerut sfatul. Am plecat fără a mai da mîna cu nimeni, adînc amărît și convins că urmările celor hotărîte vor fi foarte rele pentru țară, chiar dacă, cum crede Argetoianu, foarte în curînd vom recăpăta ce am pierdut.

A urmat depunerea jurămîntului lui Vaida și Argetoianu. A rămas ca ei să facă nota de acceptare, căci din nou cei din Axă ne-au comunicat că nu vor război aici și că nu ne vor ajuta.

JOI, 29 AUGUST

După-masă, la 5,30 s-a produs drama care poate să ne ducă departe. La Viena s-a pus în vedere că pînă la 12 noaptea trebuie să răspundem dacă primim arbitrajul celor doi miniștri ai Afacerilor Străine ai Axei, fără să ni se spună măcar principal despre ce este vorba. Aceasta cu un întreg cortegiu de amenințări cum se văd în telegramele alăturate . Trebuie să mărturisesc că numai la aceasta nu mă așteptam, este lucrul cel mai dezastruos ce ni s-ar fi putut întîmpla. Telegramele se țin lanț dar prea puține sînt licăririle de speranță. Așa, din senin, trebuie să cedăm teritorii fiindcă așa o doresc ungurii și acoliții lor ; aceasta ni se pare depășind orice măsură.

La 11 Consiliul de Miniștri care în cursul nopții se hotărăște ca să se întrunească Consiliul de Coroană și să se răspundă că pînă mîine dimineață nu putem da nici un



răspuns. Sîntem amenințați că mîine o să ne găsim în război atacați de nemiloșii maghiari, susținuți de nemți și URSS ; o situație disperată. De la începutul acestui conflict, deci zilele acestea un an, n-am crezut că putem scăpa fără luptă. Nu putem astfel lăsa ca teritoriul nostru să fie prădat.

La cină am păstrat pe Gigurtu, Ernest. Telegramele și telefoanele se țin lanț, prin care se arată proba care o pun cei de la Viena de a avea cît mai curînd răspunsul nostru. S-a cerut întîi ora 24, ceea ce era absolut imposibil, pe urmă s-a acordat 3 dimineața, cu toate că noi am anunțat (că ne este imposibil de a da un răspuns în cursul nopții).

Oricine își poate închipui ce chin au fost pentru mine aceste ore de așteptare. Plecăm așa în neant, iar pe de altă parte ni se pune cuțitul în coastă, cu amenințări care sînt probabil adevărate.

Impinși de evenimente am fost silit să adun Consiliul de Coroană înainte ca toți să fie prezenți ; au lipsit Maniu, Iorga Gh. Brătianu, iar Sima s-a făcut nevăzut. Consiliul a început printr-o expunere a situației de către Gigurtu și, pe urmă, am dat cuvîntul rînd pe rînd celor prezenți. În general, acei bătrîni s-au pronunțat contra aceptării arbitrajului, însă Vaida, foarte violent, și Argetoianu au pledat cu raționamente foarte logice pentru, Dinu Brătianu a fost violent contra, asemenea Iamandi, Victor Antonescu, dr. Anghelescu și Cuza, Horia Sima, Codreanu, Părintele Moța și tot guvernul pentru. Eu am făcut la sfîrșit o declarație că sînt pentru rezistență că am speranțe pentru viitor, că dacă soluția ce se va da va fi prea rea pentru țară să nu cumva să se aprindă iridența românească.

S-a redactat pe urmă comunicatul în care se zice că am acceptat arbitrajul în urma unor cereri ultimative ale Axei. Sînt frînt, nu știu ce va aduce ziua de mîine, tot mai am speranțe că nu va fi prea rău.

Chiar în sala de Consiliu s-a instalat un telefon direct cu Viena, așa încît tot timpul s-au auzit toate comunicările și presiunile pentru graba unui răspuns. La ora 4,30 a luat sfîrșit.

VINERI, 30 AUGUST

M-am sculat tîrziu, cu teama în suflet ce va fi știrea ce va veni de la Viena.

După masă am primit în audiență pe acei care au lipsit ieri, începînd cu Iorga, care avea intenția de a fi supărat căci fuseseră convocați și alte elemente decît consilierii, mai ales Horia. Codreanu, din punct de vedere politic, rezonabil, vede realitățile. S-a declarat dușman al străjeriei și a rugat pentru catedra ajutătoare de aici să fie numit Marinescu de la Cluj, nu Gh. Brătianu pe care-l disprețuiește.

A urmat mitropolitul Niculescu, care, ca ardelean, este în contra oricărei cedări. Pe urmă, cel mai interesant, Maniu. Tema lui este cunoscută, rezistență la extrem, căci nimeni nu are dreptul de a dispune de un popor decît el însuși. A trecut pe urmă la o critică a sistemului politic de astăzi, punîndu-se pe tema că prea sînt eu expus și că sigur o democrație cu tot adausul ei de instituțiuni poate să stăpînească situația El consideră starea țării ca dezastruoasă și că comunismul bate la ușă, nefiind libertate de grai nu poate fi combătut, căci vede combaterea lui numai în legătură cu combaterea regimului.

(va urma)

Colectivul de redacție : Radu ANDRIESCU, Liviu ANTONESEI (redactor șef adjunct), Emil BRUMARU (redactor șef adjunct), Codrin BURDUJA (secretar de redacție), Mariana CODRUȚ, Nicolae DABIJA, Nichita DANILOV, Alexandru DOBRESCU (redactor șef), Valeriu GHERGHEL (secretar general de redacție), Mădălina GRIGORAȘ (secretar de redacție), Ion HADARCA Nicolae IONEL, Alina MUNGIU, Constantin PRICOP, Horia ZILIERU.

REDACȚIA : IAȘI, Casa cu absidă, Centrul civic : telefon (981) 16242 Administrația : București, Calea Victoriei 133—135, telefon (90) 506618.

PREȚUL UNUI EXEMPLAR : LEI 5

Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRESFILATELIA — Sector export-import presă P.O. Box 12—021, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66, sector 1.